TEMATSKO IZVJEŠĆE 24/2026 **HR**

Financijska sredstva EU-a za inovacije i konkurentnost

Ograničena usmjerenost na mjere bliske tržištu u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” programa Obzor 2020.

EUROPSKI REVIZORSKI SUD

Sadržaj

Odlomak

01 – 20 | Glavne poruke 01

01 – 10 | Zašto je ovo područje važno

11 – 20 | Nalazi i preporuke Suda

21 – 112 | Detaljnije o opažanjima Suda 02

21 – 40 | Dodjela financijskih sredstava nije bila sustavno usmjerena na projekte s najvećim potencijalom za inovacije i rast

23 – 24 | Komisijina analiza potreba inovatora, uključujući MSP-ove, nije poslužila kao odgovarajuća osnova za izradu programa rada

25 – 29 | Financiranjem u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” samo se djelomično pružila potpora za inovacijske aktivnosti bliske tržištu koje su provodili profitni sudionici

30 – 34 | Usmjeravanje na inovacijski potencijal niske zrelosti nije doprinijelo razvoju tržišne primjene ni širenju opsega poslovanja

35 – 38 | Kriterij „učinka” nije se dosljedno primjenjivao da bi se odabrali projekti s gospodarskim potencijalom i potencijalom za rast

39 – 40 | MSP-ovi su rijetko vodili suradničke projekte, a kriteriji prihvatljivosti nisu bili osmišljeni u svrhu promicanja inovacijskog kapaciteta

41 – 94 | U okviru programa Obzor 2020. uvedeni su posebni instrumenti za prihvaćanje na tržištu, ali s ograničenim uspjehom

43 – 49 | Nije jasno u kojoj su mjeri instrumenti financiranja kojima je upravljala Grupa EIB-a djelotvorno doprinijeli postizanju ishoda u pogledu inovacija i komercijalizacije

50 – 54 | S pomoću Instrumenta za MSP-ove pružena je djelotvorna potpora za prijenos tehnologije, ali ostvareni su tek ograničeni rezultati u pogledu prihvaćanja na tržištu

55 – 57 | Komisijine inicijative i alati za potporu prijenosu znanja imali su ograničenu vidljivost i učinak

58 – 60 | Djelotvornost novih alata uvedenih u okviru programa Obzor Europa tek treba dokazati

61 – 62 | Okvirom za praćenje u sklopu programa Obzor 2020. nije se djelotvorno pratila gospodarska uspješnost sudionika ni njihov inovacijski kapacitet

63 – 73 | Ciljevi i pokazatelji programa nisu bili osmišljeni za mjerenje gospodarske uspješnosti i inovacijskih kapaciteta sudionika niti su se primjenjivali u tu svrhu

74 – 94 | Komisijino praćenje nije ni usmjereno na subjekte ni dugoročno

95 – 112 | U okviru *ex post* evaluacije programa Obzor 2020. nije procijenjen njegov doprinos gospodarskoj uspješnosti ili inovacijskom kapacitetu sudionika

98 – 105 | Uredbom o programu Obzor 2020. nije se zahtijevala evaluacija učinka na sudionike

106 – 112 | Pretpostavke i metodološki problemi u Komisijinim *ex post* evaluacijama možda su doveli do pretjerano optimističnih ishoda

Prilozi

Prilog I. – O reviziji

Prilog II. – Uzorak projekata ispitanih u okviru ove revizije

Prilog III. – Kriteriji prihvatljivosti za inovacije i digitalizaciju u okviru SMEG-a

Prilog IV. – Usporedba – Program Obzor 2020. u odnosu na program Obzor Europa

Prilog V. – Anketa koju je Sud proveo među sudionicima programa Obzor 2020.

Pokrate i skraćeni nazivi

Pojmovnik

Odgovori Komisije

Kronologija

Revizorski tim

01

Glavne poruke

Zašto je ovo područje važno

01 Inovacijski kapacitet i gospodarska uspješnost snažno su i dvosmjerno povezani: inovacije potiču gospodarski rast povećanjem produktivnosti, otvaranjem novih tržišta i jačanjem konkurentnosti, dok gospodarska snaga dovodi do ulaganja i potražnje potrebnih za daljnje inovacije, čime se stvara pozitivan ciklus održivog blagostanja. Sposobnost pojedinog poduzeća da uvodi inovacije („inovacijski kapacitet") povećava njegova ostvarenja, otvara radna mjesta visoke vrijednosti i povećava globalnu konkurentnost, što ju čini ključnom za dugoročni razvoj.

02 Obzor 2020. bio je vodeći program EU-a za istraživanje i inovacije za razdoblje 2014. – 2020. Njegov je opći cilj bio doprinijeti razvoju društva i gospodarstva utemeljenog na znanju i inovacijama diljem EU-a poticanjem dodatnih ulaganja u istraživanje i inovacije te podupiranjem postizanja ciljeva EU-a u području istraživanja i inovacija[1].

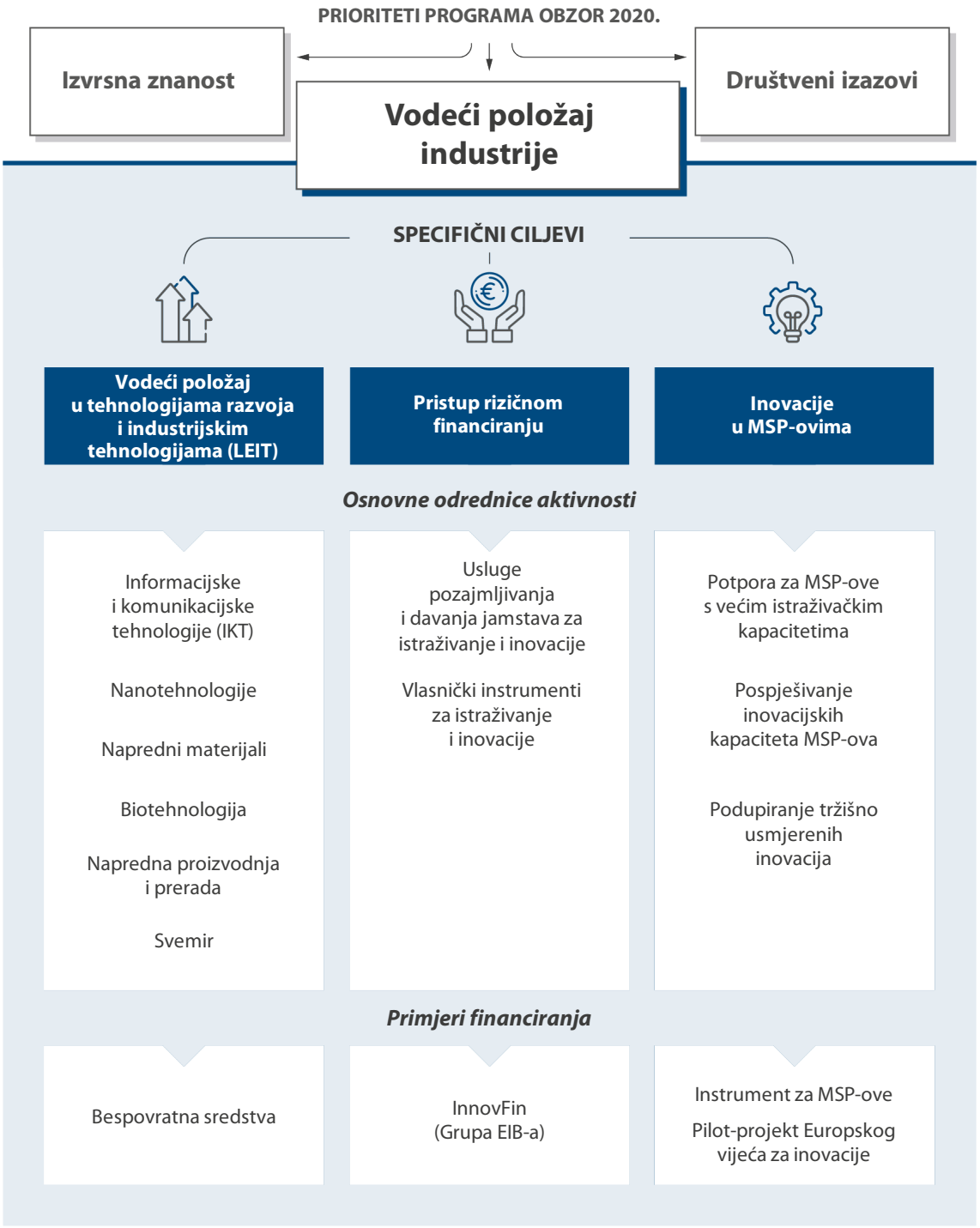
03 U Uredbi (EU) br. 1291/2013 (Uredba o programu Obzor 2020.) utvrđena su tri prioriteta tog programa – „izvrsna znanost", „društveni izazovi" i „vodeći položaj industrije" – u okviru kojih se nastojalo bolje iskoristiti industrijski potencijal Europe s pomoću istraživanja, inovacija i tehnološkog razvoja u širokom rasponu sektora.

[1] Članak 1. Uredbe (EU) br. 1291/2013.

04 S ukupnim proračunom od 79 milijardi eura (koji se sastojao od 77 milijardi eura za osnovno financiranje i dodatnih sredstava za nuklearna istraživanja u okviru program Euratoma[2]), program Obzor 2020. činio je 54 % naslova „Konkurentnost za rast i radna mjesta" višegodišnjeg financijskog okvira (VFO). Za prioritet „vodeći položaj industrije" proračun je iznosio oko 17 milijardi eura (ili 22 % ukupnog proračuna za program Obzor 2020.). Taj se prioritet nastojao ostvariti s pomoću skupa od triju specifičnih ciljeva. Gotovo 80 % proračunskih sredstava u okviru tog prioriteta dodijeljeno je specifičnom cilju ostvarivanja vodećeg položaja u šest tehnologija razvoja i industrijskih tehnologija (LEIT). To je ujedno područje s najvećim izgledima za financiranje istraživačkih i inovacijskih mjera bliskih tržištu (***slika 1.***).

[2] Uredba (EU) br. 1291/2013 i Uredba (Euratom) br. 1314/2013.

Slika 1. | Prioritet „vodeći položaj industrije” – specifični ciljevi

Izvor: Sud, na temelju Uredbe o programu Obzor 2020.

05 U Draghijevu izvješću o europskoj konkurentnosti istaknuto je da istraživanje i inovacije imaju središnju ulogu u strategiji EU-a za konkurentnost, rast i radna mjesta. U izvješću se naglašava potreba za jačanjem tehnološkog vodstva Europe, poboljšanjem uvjeta za privatna ulaganja u istraživanje i inovacije te za povećanjem primjene i vidljivosti rezultata istraživanja u širem gospodarstvu. U njemu se inovacijski jaz u odnosu na Sjedinjene Američke Države i Kinu, posebno u području najsuvremenijih tehnologija, smatra jednim od ključnih izazova.

06 Kako bi odgovorila na taj izazov, Komisija namjerava, u sklopu svojih zakonodavnih prijedloga za VFO za razdoblje 2028. – 2034., uspostaviti Europski fond za konkurentnost (ECF) i planira nastavak predstojećeg programa Obzor Europa kao posebnog programa koji bi bio odvojen od tog fonda, ali ipak usko povezan s njime.

07 Fond ECF, zajedno s programom Obzor Europa, namijenjen je „djelovanju u svojstvu ulagačkog kapaciteta za jačanje europske konkurentnosti u tehnologijama i strateškim sektorima ključnima za konkurentnost EU-a, od suradničkih istraživanja do širenja poslovanja, inovacija, industrijske i infrastrukturne primjene te proizvodnje, uključujući vještine, i kao potpora projektima i poduzećima, uključujući mala i srednja poduzeća (MSP), *start-up* poduzeća, veća poduzeća, sveučilišta i istraživačke subjekte, djelujući pritom kao poluga koja koristi proračunske instrumente radi privlačenja privatnih, institucionalnih i nacionalnih ulaganja”[3]. ECF i Obzor Europa zajedno imaju planirani proračun od oko 409 milijardi eura (362 milijarde eura u cijenama iz 2025.), što čini oko 21 % ukupnog predloženog proračuna VFO-a za razdoblje 2028. – 2034. u iznosu od 1 984 milijarde eura (1 763 milijarde eura u cijenama iz 2025.). Uskim povezivanjem sastavnice „konkurentnost” programa Obzor Europa s ECF-om Komisija ujedno nastoji zajamčiti usklađeniji prijelaz s istraživanja na inovacije te *start-up* i *scale-up* poduzeća.

08 U razdoblju 2014. – 2020. glavni cilj prioriteta „vodeći položaj industrije” programa Obzor 2020. bio je financiranje istraživačkih i inovacijskih mjera kojima se poduzećima, a posebno MSP-ovima (malim i srednjim poduzećima), pomaže da ojačaju svoj potencijal za inovacije i rast. Stoga je ključno procijeniti djelotvornost tog programa kad je riječ o pružanju potpore europskim poduzećima u stavljanju inovativnih proizvoda i usluga na tržište kako bi se stečeno iskustvo primijenilo za provedbu ECF-a i relevantnih dijelova programa Obzor Europa u razdoblju 2028. – 2034.

[3] COM(2025) 555.

09 U prvom tromjesečju 2026. Sud je objavio mišljenja o Komisijinim prijedlozima za ECF i program Obzor Europa, kao i prijedlogu provedbe horizontalnog okvira uspješnosti (mišljenje 01/2026, mišljenje 02/2026 i mišljenje 10/2026). Sud u ovom izvješću prema potrebi upućuje na ta mišljenja.

10 Više informacija i pojedinosti o opsegu ove revizije i revizijskom pristupu dostupno je u ***Prilogu I.***

Nalazi i preporuke Suda

11 Komisija je u programe rada za prioritet „vodeći položaj industrije” u okviru programa Obzor 2020. na odgovarajući način ugradila strateške prioritete EU-a. Međutim, ostalo je nejasno u kojoj su mjeri potrebe sudionika, spoznaje stečene iz savjetovanja ili povratne informacije izvršnih agencija uzete u obzir u pripremi programa rada ili osmišljavanju poziva na podnošenje prijedloga. Ta se zabrinutost očitovala i u povratnim informacijama dionika navedenim u privremenoj evaluaciji programa Obzor 2020. koju je provela Komisija. Ti su čimbenici zajedno potencijalno ograničili sposobnost Komisije da utvrdi teme kojima bi se moglo bolje uzeti u obzir specifične potrebe inovativnih sudionika, posebice MSP-ova (odlomci ***23*** i ***24***).

12 Općenito gledajući, u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” samo je otprilike polovica financijske potpore dodijeljena aktivnostima bliskim tržištu s višim razinama tehnološkog razvoja. Osim toga, otprilike polovica financijskih sredstava dodijeljena je neprofitnim organizacijama, čime se ograničila stopa financijske poluge iz privatnog sektora. Iako su profitni subjekti, uključujući MSP-ove, činili više od tri četvrtine svih sudionika, Sud je utvrdio da su financijska sredstva za specifične ciljeve LEIT i „inovacije u MSP-ovima” bila koncentrirana na nekoliko stotina sudionika. Međutim, to su uglavnom bile neprofitne organizacije koje su sudjelovale u više suradničkih projekata, istraživačke organizacije te ustanove visokog ili srednjeg obrazovanja. Te su organizacije često primale sredstva po najvišoj stopi financiranja (do 100 %), što znači da ta potpora nije imala nikakav poticajni učinak na privlačenje privatnih ulaganja (odlomci ***25*** – ***29***).

13 Sud je utvrdio i da su mnogi pozivi na podnošenje prijedloga utvrđeni u programima rada u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” bili usmjereni na srednje razine tehnološke spremnosti, s naglaskom na provjeri i demonstraciji u relevantnim sektorima. Shodno tome, ukupni učinak programa Obzor 2020. na komercijalizaciju i širenje opsega poslovanja ograničen je već u fazi izrade programa. Ta se situacija nije znatno promijenila u okviru aktualnog programa Obzor Europa. U međuvremenu je Komisija, kako bi pružila potporu inovacijama u kasnijoj fazi, uvela nove programe kojima se bespovratna sredstva nadopunjuju vlasničkim ulaganjima i koji uglavnom obuhvaćaju više razine tehnološke spremnosti. Glavni je instrument u tom pogledu Europsko vijeće za inovacije (EIC), a posebno njegov glavni ogranak za ulaganja rizičnog kapitala, Fond EIC-a. Međutim, ti instrumenti djelovali su odvojeno i nisu sustavno bili povezani s projektima u okviru programa Obzor 2020. / Obzor Europa koji se financiraju bespovratnim sredstvima, što je ograničilo mogućnost čak i tehnički uspješnih projekata srednje razine tehnološke spremnosti da napreduju od srednje faze razvoja do komercijalizacije spremne za tržište (odlomci ***30*** – ***34***).

14 Komisija je pri ocjenjivanju prijedloga i procjeni ostvarenja tijekom provedbe projekata primijenila kriterije koji su se zahtijevali pravnom osnovom. Međutim, Sud je u uzorku koji je sastavio utvrdio da se kriterij „učinka” nije dosljedno upotrebljavao u procesu odabira. Utvrdio je i da su u suradničkim projektima (na koje je otpadalo gotovo 80 % financijskih sredstava u okviru programa Obzor 2020.) MSP-ovi rijetko djelovali u svojstvu koordinatora projekta, čime je ograničen njihov utjecaj na smjer projekta, prava intelektualnog vlasništva ili stvaranje intelektualnog vlasništva i komercijalno iskorištavanje. Nadalje, više od trećine MSP-ova u uzorku Suda kao primarnu motivaciju za prijavu i sudjelovanje navelo je umrežavanje s ključnim akterima iz industrije, a ne inovacije. Naposljetku, ni u Uredbi o programu Obzor 2020. ni u programima rada nisu bili utvrđeni nikakvi zahtjevi za prihvatljivost povezani s inovacijskim kapacitetom sudionika. Slijedom toga, financijska sredstva nisu nužno dodijeljena onim sudionicima ili projektima s najvećim inovacijskim potencijalom. Ta se situacija nije promijenila u okviru aktualnog programa Obzor Europa (odlomci ***35*** – ***40***).

15 Jedan od specifičnih ciljeva u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” bio je ojačati pristup MSP-ova rizičnom financiranju kao pokretaču inovacija na razini EU-a. U tom je pogledu u okviru programa Obzor 2020. uspostavljen financijski instrument „pristup rizičnom financiranju”. Taj je instrument proveden s pomoću skupine proizvoda InnovFin i obuhvaćao je širok raspon dužničkih, jamstvenih, vlasničkih i savjetodavnih proizvoda. Međutim, nije jasno u kojoj su mjeri ti instrumenti financiranja kojima je upravljala Europska investicijska banka (EIB) djelotvorno doprinijeli postizanju ishoda u pogledu inovacija i komercijalizacije. Sud je u okviru revizije utvrdio da MSP-ovi nisu primili većinu financijskih sredstava isplaćenih u okviru instrumenata InnovFin kojima je upravljao EIB (odlomci ***41*** – ***49***).

16 S pomoću Instrumenta za MSP-ove omogućena je djelotvorna potpora za prijenos tehnologije, ali su postignuti tek ograničeni rezultati u pogledu prihvaćanja na tržištu zbog problema s financiranjem, slabog planiranja iskorištavanja, regulatornih prepreka i ograničenog kapaciteta za prijenos tehnologije. Zbog tih trajnih prepreka nastavio se smanjivati dugoročni učinak predmetnog programa. Osim toga, Komisija je uvela alate kao što su prava intelektualnog vlasništva, CORDIS, internetske stranice i Inovacijski radar kako bi poduprla diseminaciju i iskorištavanje rezultata projekata, posebno za MSP-ove. Međutim, na aktivnosti diseminacije rezultata utjecala je ograničena vidljivost, zbog čega su se smanjile prilike korisnika da iskoriste rezultate projekata te je otežana šira primjena inovacija. Nadalje, te aktivnosti nisu bile uvijek dobro dokumentirane. Sud je utvrdio i da Komisija još nije procijenila djelotvornost alata koji se upotrebljavaju za poticanje diseminacije rezultata i iskorištavanja prijenosa tehnologije te prihvaćanja na tržištu rezultata istraživanja financiranih sredstvima EU-a (odlomci ***50*** – ***60***).

Preporuka 1.

Potrebno je promicati prijenos tehnologije, ojačati prihvaćanje inovativnih rješenja na tržištu te podupirati aktivnosti diseminacije rezultata

Kad je riječ o programu Obzor Europa za razdoblje 2028. – 2034. i Europskom fondu za konkurentnost, u slučajevima u kojima će se za mjere bliske tržištu upotrebljavati zajednički pozivi Komisija bi trebala:

(a) pri pripremi programa rada i poziva na podnošenje prijedloga preusmjeriti fokus potpore na prijedloge s višim razinama tehnološke spremnosti;

(b) osigurati da se potrebe za financiranjem bolje odražavaju u programima rada na temelju dostupnih dokaza;

(c) dosljedno primjenjivati kriterij učinka pri odabiru projekata;

(d) odrediti ciljne vrijednosti za sudjelovanje profitnih subjekata i MSP-ova, uključujući odredbe o njihovu praćenju, u sporazumima o delegiranju sklopljenim s provedbenim partnerima kao što je Grupa EIB-a;

(e) poboljšati i proširiti ciljane mjere za poticanje prihvaćanja inovativnih rješenja na tržištu; i

(f) osnažiti potporu za aktivnosti diseminacije i iskorištavanja rezultata projekata kako bi se poboljšala vidljivost, dostupnost i komercijalna upotreba tih rezultata, s posebnim naglaskom na MSP-ovima.

Ciljni rok provedbe: prvo tromjesečje 2028.

17 Za „vodeći položaj industrije”, kao i za ostale dijelove programa Obzor 2020., Komisija nije procjenjivala rezultate istraživačkih aktivnosti financiranih sredstvima EU-a pri završetku projekata. Iako su sudionici morali podnijeti završno izvješće o projektu koje je moralo uključivati planove za diseminaciju i iskorištavanje rezultata, Komisija nije sustavno procjenjivala njihova istraživačka ostvarenja niti je kasnije pratila provedbu tih planova. Osim toga, Sud nije pronašao dokaze o tome da je Komisija pokušala procijeniti potencijal komercijalizacije i širenja opsega istraživanja financiranih sredstvima EU-a tijekom ili nakon završetka projekata. Zbog toga Komisija nije raspolagala nikakvim dokazima na temelju kojih bi mogla odlučiti hoće li osigurati daljnja financijska sredstva za projekte s komercijalnim potencijalom ili potencijalom rasta. U okviru predloženog programa Obzor Europa za razdoblje 2028. – 2034. Komisija planira nastaviti s provjerama isključivo pri završetku projekata, bez sustavne procjene istraživačkih ostvarenja ili provedbe strukturiranog praćenja nakon završetka projekta (odlomci ***78*** – ***88***).

Preporuka 2.

Potrebno je ciljano usmjeriti financiranje na potporu za ulazak na tržište i širenje opsega poslovanja

Kad je riječ o programu Obzor Europa za razdoblje 2028. – 2034. i Europskom fondu za konkurentnost, za mjere bliske tržištu u okviru svake zajedničke sastavnice politike Komisija bi trebala:

(a) utvrditi projekte sa snažnim komercijalnim potencijalom i potencijalom za rast nakon dovršetka aktivnosti financiranih sredstvima EU-a, na temelju sustavne procjene istraživačkih ostvarenja; i

(b) osmisliti i provesti ciljane programe financiranja za pružanje potpore za ulazak na tržište i širenje opsega poslovanja poduzeća koja su odigrala ključnu ulogu u ranijim istraživačkim projektima financiranim sredstvima EU-a za čije je rezultate procijenjeno da imaju visok komercijalni potencijal.

Ciljni rok provedbe: 2027.

18 Način na koji su osmišljeni ciljevi i pokazatelji koje je Komisija upotrebljavala za praćenje prioriteta „vodeći položaj industrije” u okviru programa Obzor 2020. nije bio odgovarajući. Nisu postojali operativni ciljevi za mjerenje napretka u ostvarivanju specifičnih ciljeva programa Obzor 2020. Pokazatelji su bili povezani s ostvarenjima, a ne s rezultatima ili učinkom, te se njima nije pratila gospodarska uspješnost subjekata kojima je dodijeljena potpora. U Komisijinu nacrtu okvira uspješnosti za sljedeći VFO većina predloženih pokazatelja za program Obzor Europa za razdoblje nakon 2027. relevantnih za prioritet „vodeći položaj industrije” još uvijek sadržava iste nedostatke (odlomci ***63*** – ***73*** i ***78***).

19 U okviru programa Obzor 2020. Komisija nije prikupila podatke o inovacijskom kapacitetu sudionika ili njihovoj gospodarskoj uspješnosti. To je možda ograničilo njezinu sposobnost da procijeni jesu li financijska sredstva EU-a pretočena u gospodarsku vrijednost za poduzeća, a posebno MSP-ove. Iako su u okviru aktualnog programa Obzor Europa uvedene metodološke promjene u odnosu na program Obzor 2020., situacija se i dalje nije promijenila. Nadalje, nisu dostupni podatci o tome jesu li financijski proizvodi InnovFin Europskog investicijskog fonda (EIF) doprinijeli inovacijama MSP-ova. Sud smatra da na temelju netočnih i nepotpunih podataka o praćenju nije moguće provesti sveobuhvatnu i smislenu procjenu djelotvornosti istraživanja financiranih sredstvima EU-a kad je riječ o potpori inovacijama i rastu (odlomci ***74*** – ***78*** i ***89*** – ***94***).

Preporuka 3.

Potrebno je restrukturirati i pojednostavniti sustav praćenja za okvirne programe Obzor

Kad je riječ o programu Obzor Europa za razdoblje 2028. – 2034., Komisija bi trebala restrukturirati i pojednostavniti svoj sustav praćenja tako da se prikupljaju i bilježe podatci prikladni za smislenu procjenu učinka financijskih sredstava EU-a za istraživanje tijekom više programskih razdoblja. Veću važnost trebalo bi dati i praćenju dugoročnih učinaka za sudionike. To bi trebalo obuhvaćati inovacijski kapacitet subjekata kojima je dodijeljena potpora i gospodarsku uspješnost profitnih subjekata.

Ciljni rok provedbe: 2027.

20 Komisija je 2024. provela *ex post* evaluaciju programa Obzor 2020. u skladu sa svojim smjernicama za bolju regulativu. Sud je utvrdio da je u toj evaluaciji samo djelomično i na temelju uzorka procijenjena mjera u kojoj je sudjelovanje u predmetnom programu dovelo do povećanja gospodarske uspješnosti i da nije bilo nikakve procjene učinaka na inovacijski kapacitet poduzeća. Umjesto toga, u evaluaciji je naglasak stavljen na učinke programa Obzor 2020. na rast i konkurentnost na razini EU-a, pri čemu su se uglavnom upotrebljavali makroekonomski i mikroekonomski modeli. Korisnost evaluacije za osmišljavanje boljih budućih programa umanjena je jer ne postoji perspektiva na razini poduzeća. Naposljetku, zbog pretpostavki i metodoloških problema u tim modelima i povezanim podatcima za nekoliko pokazatelja smanjena je pouzdanost te analize, što je potencijalno doprinijelo pretjerano pozitivnom rezultatu evaluacije (odlomci ***95*** – ***112***).

Preporuka 4.

Potrebno je ocijeniti učinke financijskih sredstava EU-a za istraživanje na gospodarsku uspješnost i inovacijski kapacitet sudionika

Kad je riječ o aktualnom programu Obzor Europa, Komisija bi trebala razraditi svoje metode za procjenu učinka financijskih sredstava EU-a za istraživanje i inovacije, s posebnim naglaskom na gospodarsku uspješnost i inovacijski kapacitet sudionika.

Ciljni rok provedbe: 2031.

02

Detaljnije o opažanjima Suda

Dodjela financijskih sredstava nije bila sustavno usmjerena na projekte s najvećim potencijalom za inovacije i rast

21 U Uredbi o programu Obzor 2020. od Komisije se zahtijeva da prepozna specifične prepreke u vezi s inovacijama s kojima se suočavaju MSP-ovi[4], potakne vodeći položaj industrije radi pružanja potpore poduzećima, među ostalim mikropoduzećima te MSP-ovima, te privuče snažno sudjelovanje industrije, uz istodobno otvaranje prema novim sudionicima. U svim tim područjima moraju se razmotriti potrebe korisnika[5].
U programima rada utvrđeni su prioriteti i odgovarajući pozivi. Projekti su potom odabrani s pomoću posebnih poziva na podnošenje prijedloga, na temelju unaprijed definiranih kriterija odabira.

22 U ovom se odjeljku ispituje u kojoj su mjeri s pomoću Komisijinih programa rada i poziva na podnošenje prijedloga pruženi odgovori na potrebe i specifične prepreke s kojima su se suočavali sudionici, osobito MSP-ovi, u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije”.
U njemu se također razmatra na koji su način identificirani projekti s gospodarskim potencijalom i potencijalom za rast te jesu li utvrđeni odgovarajući prioriteti za financiranje takvih projekata.

---

[4] Prilog I. dio II., prioritet *„vodeći položaj industrije”*.

[5] Preambule 20. i 34. i Prilog I., dio II., točka (a).

Komisijina analiza potreba inovatora, uključujući MSP-ove, nije poslužila kao odgovarajuća osnova za izradu programa rada

23 Tijekom pripreme programa rada u okviru programa Obzor 2020. za prioritet „vodeći položaj industrije” Komisija se koristila analizom portfelja, studijama o tehnološkim kretanjima i kretanjima na tržištu, evaluacijama i procjenama učinka te rezultatima praćenja projekata, što je dopunjeno savjetovanjem s državama članicama. Također je održala interne sastanke za razmjenu ideja i sastanke za određivanje prioriteta te se savjetovala s ugovornim javno-privatnim partnerstvima s pomoću odgovarajućih odbora za partnerstvo. Osim toga, provedeno je savjetovanje sa savjetodavnim tijelima, tehnološkim platformama, udruženjima dionika, posebnim stručnjacima Komisije i stručnjacima u državama članicama. Konačne tematske prioritete usvojio je odbor sastavljen od nadležnih glavnih uprava Komisije i predstavnika država članica.

24 Općenito govoreći, to je rezultiralo programima rada u okviru programa Obzor 2020. u kojima su se na odgovarajući način odražavali strateški prioriteti EU-a za prioritet „vodeći položaj industrije”. Međutim, Sud je utvrdio sljedeće:

- iz dokumentacije koju je Sud ispitao tijekom revizije nije bilo vidljivo u kojoj su mjeri potrebe sudionika, a posebno MSP-ova, sustavno analizirane i uzete u obzir pri osmišljavanju poziva na podnošenje prijedloga. Posebice je ostalo nejasno na koji su način spoznaje proizašle iz savjetovanja, analiza tržišnih kretanja ili studija analize potražnje poslužile kao osnova za donošenje odluka, odnosno kako su povratne informacije MSP-ova utjecale na konačni sadržaj programa rada.

- izvješćivanje koje je Komisija obavljala u vezi s provedbom poziva uglavnom je bilo usmjereno na postupovne aspekte postupka evaluacije te su u okviru njega pružene preporuke i akcijski planovi. Osim toga, Komisija je pružila primjere koji pokazuju kako su preporuke savjetodavnih skupina uzete u obzir u naknadnim programima rada. Međutim, nije dostavljena dokumentacija o tome kako se utvrđuju prioriteti za pozive i kako se primjenjuju pri oblikovanju poziva.

- rascjepkano upravljanje između Komisije i provedbenih agencija dodatno je ograničilo djelotvornu upotrebu dokaza u pripremi programa rada. Iako je Komisija bila odgovorna za izradu politika te je velik dio programa provodila izravno, provedba pojedinih aktivnosti delegirana je izvršnim agencijama. Te agencije nisu bile izravno uključene u donošenje programa rada prethodno spomenutog odbora, što znači da njihovi dragocjeni uvidi možda nisu bili uzeti u obzir pri izradi programa.

- povratne informacije dionika navedene u privremenoj evaluaciji programa Obzor 2020.[6] pokazale su da dionici postupak pripreme programa rada nisu smatrali dosljedno transparentnim ni uključivim zbog nejednakih praksi savjetovanja u različitim tematskim područjima i percepcije da veći dionici imaju veći utjecaj na teme poziva.

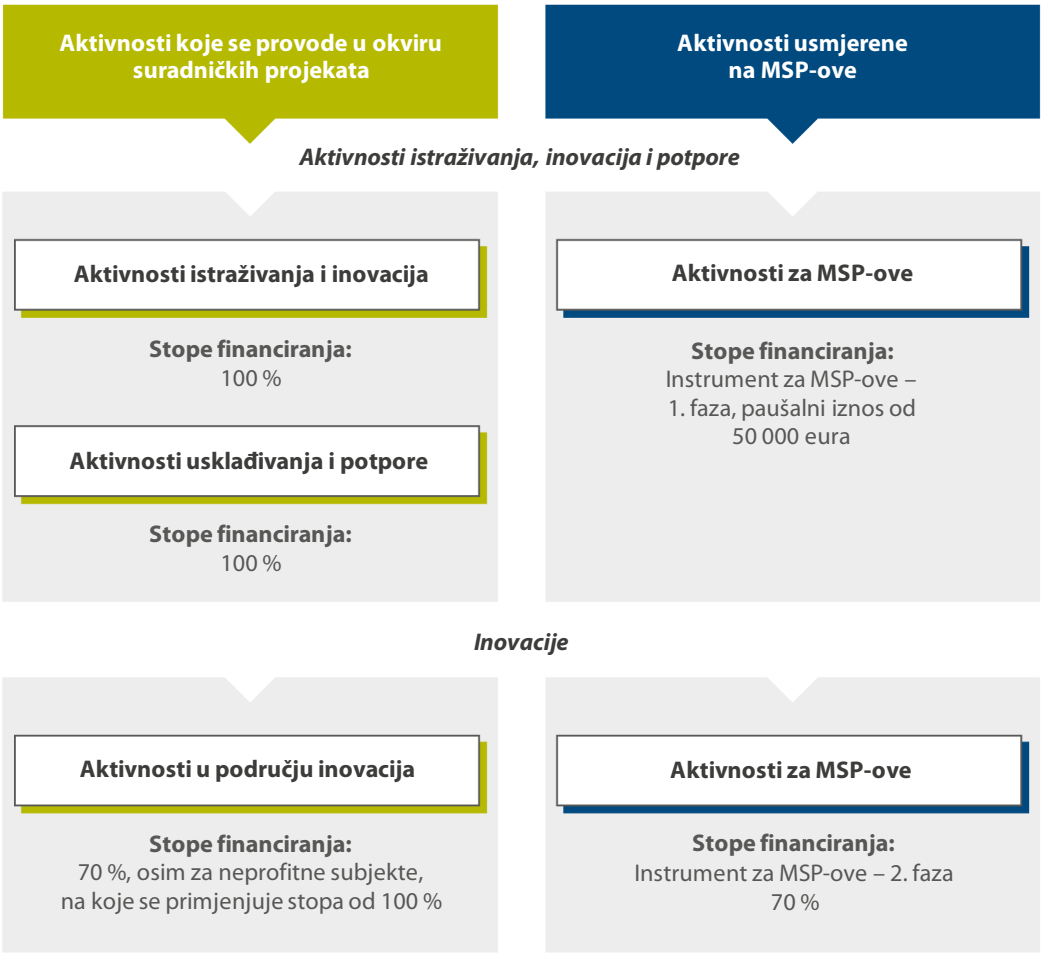
Financiranjem u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” samo se djelomično pružila potpora za inovacijske aktivnosti bliske tržištu koje su provodili profitni sudionici

Prioritet „vodeći položaj industrije” obuhvaćao je cijeli spektar istraživačkih aktivnosti te nije bio usmjeren samo na aktivnosti bliske tržištu

25 Cilj programa Obzor 2020. bio je obuhvatiti cijeli spektar aktivnosti, od istraživanja i tehnološkog razvoja do demonstracije i inovacija, uključujući sve faze u lancu istraživanja i inovacija. Istraživačke i inovacijske aktivnosti i stope financiranja razlikovale su se prema vrsti aktivnosti, ovisno o čimbenicima kao što su zrelost i svrha aktivnosti te profil korisnika. To odražava načelo prema kojem bi aktivnosti koje su bliže tržištu trebale privući veći udio dodatnih financijskih sredstava iz drugih, uglavnom privatnih izvora financiranja (***slika 2.***).

[6] Prilog 1.

Slika 2. | Glavne vrste aktivnosti u okviru programa Obzor 2020. i stope financiranja za korisnike

Izvor: Sud, na temelju informacija koje je dostavila Komisija.

26 Analiza financiranja aktivnosti u sklopu specifičnog cilja LEIT koju je proveo Sud, posebice za područja nanotehnologija, naprednih materijala, biotehnologije, napredne proizvodnje i prerade (NMBP) te informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) u okviru prioriteta „vodeći položaj u industriji”, pokazuje da je nešto više od polovice sredstava (oko 54 %) dodijeljeno za aktivnosti „istraživanja” te „koordinacije i potpore”. Takve se mjere obično odnose na ranije faze inovacijskog ciklusa. Ako se pobliže promotre aktivnosti u okviru NMBP-a, vidljivo je i da su inovacijske aktivnosti bile istaknutije u područjima napredne proizvodnje i prerade, dok su aktivnosti istraživanja i koordinacije prevladavale u području nanotehnologija, naprednih materijala i biotehnologije. Slično tome, otprilike polovica (52 %) financijske potpore u okviru „inovacijskih aktivnosti” i „aktivnosti za MSP-ove” bila je namijenjena aktivnostima bliskim tržištu s višim razinama tehnološkog razvoja.

Oko polovice financijskih sredstava u okviru prioriteta „vodeći položaj u industriji” dodijeljeno je neprofitnim organizacijama

27 U okviru programa Obzor 2020. svaki pravni subjekt, bez obzira na to gdje ima poslovni nastan, mogao je sudjelovati u određenoj aktivnosti, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz Uredbe o tom programu i relevantnih programa rada[7]. Kad je riječ o bespovratnim sredstvima, standardni uvjet prihvatljivosti bio je to da su osnovana najmanje tri neovisna pravna subjekta s poslovnim nastanom u različitim državama članicama ili pridruženim zemljama. Međutim, za neke je aktivnosti (npr. aktivnosti u okviru instrumenta za MSP-ove ili aktivnosti sufinanciranja u okviru programa Obzor 2020. ili u drugim opravdanim slučajevima[8]) bio potreban samo jedan pravni subjekt. Te se aktivnosti nazivaju „aktivnosti s jednim korisnikom”.

28 Oko 14 500 pravnih subjekata sudjelovalo je u projektima u sklopu specifičnog cilja LEIT (tehnologije NMBP i IKT) i specifičnog cilja „inovacije u MSP-ovima”. Sveukupno, profitni subjekti (uključujući MSP-ove) činili su oko tri četvrtine (76 %) svih sudionika (***slika 3.***).

[7] Članak 7. Uredbe (EU) br. 1290/2013.

[8] Ibid., članak 9.

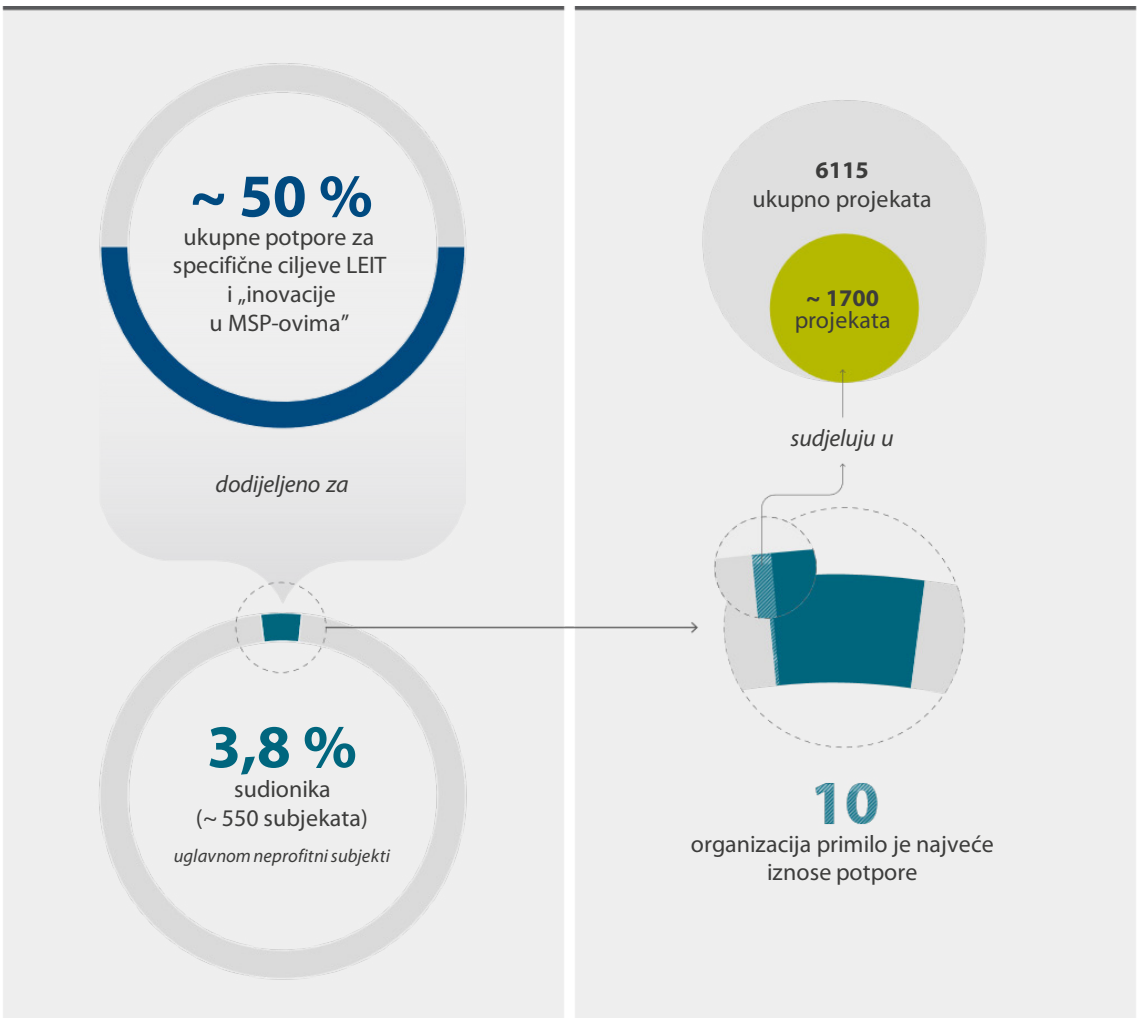
Slika 3. | Vrste sudionika u projektima u sklopu specifičnih ciljeva LEIT i „inovacije u MSP-ovima”

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

29 Međutim, Sud je utvrdio koncentraciju financiranja, pri čemu je oko 550 subjekata (3,8 % sudionika) primilo polovicu ukupne potpore za specifične ciljeve LEIT i „inovacije u MSP-ovima”. To su uglavnom bile neprofitne organizacije koje su sudjelovale u više suradničkih projekata, istraživačke organizacije te ustanove visokog ili srednjeg obrazovanja. Na primjer, 10 istraživačkih organizacija koje su primile najveće iznose potpore sudjelovalo je u više od 1 700 od ukupno 6 115 projekata (28 %). Te su organizacije često primale sredstva po najvišoj stopi financiranja (do 100 %), što znači da ta potpora nije imala nikakav poticajni učinak za privlačenje privatnih ulaganja u istraživanje i inovacije (***slika 4.***).

Slika 4. | Koncentracija potpore u okviru specifičnih ciljeva LEIT i „inovacije u MSP-ovima”

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

Usmjeravanje na inovacijski potencijal niske zrelosti nije doprinijelo razvoju tržišne primjene ni širenju opsega poslovanja

30 U Uredbi o programu Obzor 2020.[9] od Komisije se zahtijeva da pruža potporu MSP-ovima tijekom cijelog inovacijskog ciklusa upotrebom niza instrumenata za financiranje, uključujući bespovratna sredstva, nagrade, javnu nabavu i financijske instrumente. U njoj se navodi da bi u okviru programa Obzor 2020. financijski instrumenti trebali biti glavni oblik potpore EU-a za aktivnosti bliske tržištu.

[9] Uvodna izjava 34. i članak 10.

31 „Prijenos tehnologije” sustavan je proces premještanja tehnologije iz laboratorijskih u operativna okružja. Za klasifikaciju zrelosti tehnologija Komisija upotrebljava ljestvicu razina tehnološke spremnosti (TRL). Općenito, razina zrelosti inovacije raste od konceptualnog istraživanja (TRL 1 – 4) preko razvoja prototipa (TRL 5 – 7) do pretkomercijalne i komercijalne primjene (TRL 8 – 9) (***slika 5.***).

Slika 5. | Mjerenje razine zrelosti tehnologija

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

32 Mnogi pozivi utvrđeni u programima rada u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” bili su usmjereni na tehnologije srednje razine tehnološke spremnosti (TRL 5 i 6), s naglaskom na provjeri i demonstraciji u relevantnim sektorima. Iako se takvim aktivnostima podupirao tehnološki razvoj, one općenito nisu obuhvatile aktivnosti bliske komercijalnoj primjeni.

33 Sud je utvrdio da se nekima od aktivnosti uključenih u programe rada djelomično uklonio taj nedostatak pružanjem potpore MSP-ovima u naprednijim fazama inovacijskog ciklusa. Međutim, mnoge druge aktivnosti, uključujući planirane suradničke projekte, više su bile usmjerene na razvoj rane ili srednje razine tehnološke spremnosti. Od 18 suradničkih projekata u uzorku Suda u okviru njih 13 izričito su bile navedene ciljne vrijednosti razina tehnološke spremnosti u povezanim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava. Od toga je u trima projektima navedeno da su njihove aktivnosti imale glavno uporište na razinama tehnološke spremnosti 4 – 8, dok je u 10 projekata navedeno da se očekuje da će se aktivnosti usmjeriti na razine tehnološke spremnosti 5 – 7 te da će biti usredotočene na razinu tehnološke spremnosti 6. Shodno tome, ukupni učinak programa Obzor 2020. na komercijalizaciju i širenje opsega poslovanja bio je ograničen već u fazi izrade programa.

34 Gledajući unaprijed, Sud je utvrdio i da je aktualni program Obzor Europa i dalje pretežno usmjeren na aktivnosti srednje razine tehnološke spremnosti (TRL 5 – 7). U međuvremenu, kako bi poduprla inovacije u kasnijoj fazi, Komisija je uvela nove programe kojima se financiranje bespovratnim sredstvima dopunjuje vlasničkim ulaganjima, a koji uglavnom obuhvaćaju razine tehnološke spremnosti 7 – 9. Glavni je instrument u tom pogledu pilot-projekt Europskog vijeća za inovacije (EIC), a posebno njegov glavni ogranak za ulaganja rizičnog kapitala, Fond EIC-a. Međutim, ti instrumenti djelovali su odvojeno i nisu sustavno bili povezani s projektima u okviru programa Obzor 2020. financiranim bespovratnim sredstvima, čime se ograničila mogućnost čak i tehnički uspješnih projekata u okviru programa srednje razine tehnološke spremnosti da napreduju od srednje faze razvoja do komercijalizacije spremne za tržište.

Kriterij „učinka” nije se dosljedno primjenjivao da bi se odabrali projekti s gospodarskim potencijalom i potencijalom za rast

35 U okviru programa Obzor 2020. prijedlozi projekata ocjenjuju se na temelju triju kriterija za dodjelu[10]: izvrsnost, učinak te kvaliteta i učinkovitost provedbe. Ti su kriteriji vidljivi u programu rada i uvjetima iz poziva na podnošenje prijedloga. Sud je ispitao kako je Komisija primjenjivala kriterij „učinka” za utvrđivanje projekata s gospodarskim potencijalom i potencijalom za rast te kako je to procijenjeno tijekom evaluacije projekata. U tu svrhu Sud je pregledao većinu (30) „sažetih izvješća o procjeni” za odabrane teme povezane s uzorkom Suda od 33 projekta (***Prilog II.***).

[10] Članak 15. Uredbe (EU) br. 1290/2013.

36 Analizom koju je Sud proveo u pogledu kriterija „učinka” utvrđeno je sljedeće:

- ocjenjivači projekata nisu sustavno procjenjivali učinak u odnosu na zahtjeve utvrđene u programu rada i pozivu na podnošenje prijedloga, već su se oslanjali na alternativne kontrolne popise u kojima se nisu u potpunosti odražavali propisani kriteriji, što je možda dovelo do neoptimalnih odluka o financiranju i slabije usklađenosti s prioritetima politike; i

- razina detaljnosti i duljina komentara ocjenjivača znatno su se razlikovale. Velike razlike u primjedbama ocjenjivača smanjuju vjerodostojnost i revizijski trag procjena te mogu povećati vjerojatnost sporova, ponovnih podnošenja ili pritužbi.

37 Sud je utvrdio da su očekivani gospodarski učinak (tj. promet i zaposlenost koji se trebaju ostvariti do kraja projekta) i potencijal za rast projekata bili procjenjivani samo rijetko (u 3 izvješća od njih 30). Za polovicu projekata iz uzorka Suda (15 od 30 izvješća) dodijeljene ocjene ujedno su se temeljile na prometu i broju zaposlenika, ali bez objašnjenja načina na koji su te ocjene utvrđene. Za dodatnih 12 izvješća dodijeljena je ocjena za ukupni „učinak”, ali bez ikakvog obrazloženja ocjene dodijeljene za svaki pojedinačni pokazatelj ili objašnjenja načina na koji je izračunana ukupna ocjena za taj kriterij. Budući da ne postoji jasan revizijski trag kojim se pokazuje kako su ocjenjivači ocjenjivali očekivani učinak i potvrđene prijedloge, ocjene se mogu činiti proizvoljnima, a njihova pouzdanost upitnom.

38 „Učinak” je i dalje kriterij za dodjelu u okviru aktualnog programa Obzor Europa te i dalje služi kao smjernica za evaluaciju aktivnosti u području istraživanja i inovacija. Kad je riječ o programu Obzor Europa za razdoblje 2028. – 2034.[11], Komisija predlaže da se financijska sredstva EU-a za istraživanje i inovacije temelje na razmatranjima izvrsnosti te da bi se kriterijima za dodjelu trebali uzeti u obzir i potencijalni učinak i učinkovitost aspekata provedbe. Sud je u mišljenju o programu Obzor Europa naveo da bi u prijedlogu trebalo jasnije navesti da će se financiranje u okviru programa Obzor Europa temeljiti na sljedećim načelima: izvrsnosti ili kvaliteti predloženih mjera, njihovu očekivanom učinku i razmatranjima povezanim s njihovom provedbom. Osim toga, trebalo bi dodatno pojasniti kako će se načelo izvrsnosti primjenjivati u sklopu svih četiriju stupova.

[11] Članak 25. prijedloga COM (2025)543.

MSP-ovi su rijetko vodili suradničke projekte, a kriteriji prihvatljivosti nisu bili osmišljeni u svrhu promicanja inovacijskog kapaciteta

39 Cilj programa Obzor 2020. bio je poticanje vodećeg položaja industrije i podupiranje poslovnih inovacija, među ostalim u mikropoduzećima te MSP-ovima[12]. Suradnički projekti (tj. projekti s više korisnika) činili su gotovo 80 % financijskih sredstava u okviru programa Obzor 2020. Sud je primijetio je da su neki pozivi za suradničke projekte osmišljeni kako bi se potaknulo sudjelovanje inovativnih MSP-ova. Međutim, većina MSP-ova općenito je sudjelovala u svojstvu članova konzorcija bez vodeće uloge. Drugim riječima, rijetko su djelovali kao koordinatori projekta, čime je ograničen njihov utjecaj na smjer projekta, prava intelektualnog vlasništva ili stvaranje intelektualnog vlasništva i njegovo komercijalno iskorištavanje. To je ograničilo njihovu sposobnost da inovacije pretoče u prihvaćanje na tržištu i stvaranje gospodarske vrijednosti. Dokazi iz rane provedbe programa Obzor Europa upućuju na to da je taj obrazac i dalje prisutan.

40 Naposljetku, cilj prioriteta „vodeći položaj industrije” bio je pružiti potporu inovativnim poduzećima. Međutim, od 13 uključenih MSP-ova iz uzorka Suda njih pet navelo je umrežavanje s ključnim akterima u industriji kao jednu od glavnih prednosti i motivaciju za sudjelovanje. Zapravo, ni u Uredbi o programu Obzor 2020. ni u programima rada nisu utvrđeni nikakvi zahtjevi za prihvatljivost povezani s inovacijskim kapacitetom sudionika. U uzorku Suda utvrđen je jedan takav neinovativni MSP, koji je sudjelovao u više suradničkih projekata financiranih sredstvima u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” (***okvir 1.***).

[12] Uvodne izjave 11. i 20. Uredbe br. 1291/2013.

Okvir 1.

Primjer neinovativnog MSP-a koji je sudjelovao u više suradničkih projekata

Predmetni mađarski MSP djelovao je isključivo kao pružatelj usluga ostalim projektnim partnerima te je obavljao zadatke kao što su priprema prijedloga, analize tržišta i financijsko predviđanje. Te aktivnosti ne mogu se smatrati poboljšanjem inovacijskog kapaciteta.

Taj je MSP bio uključen u najmanje 12 projekata, i to samo u svrhu pružanja takvih usluga.

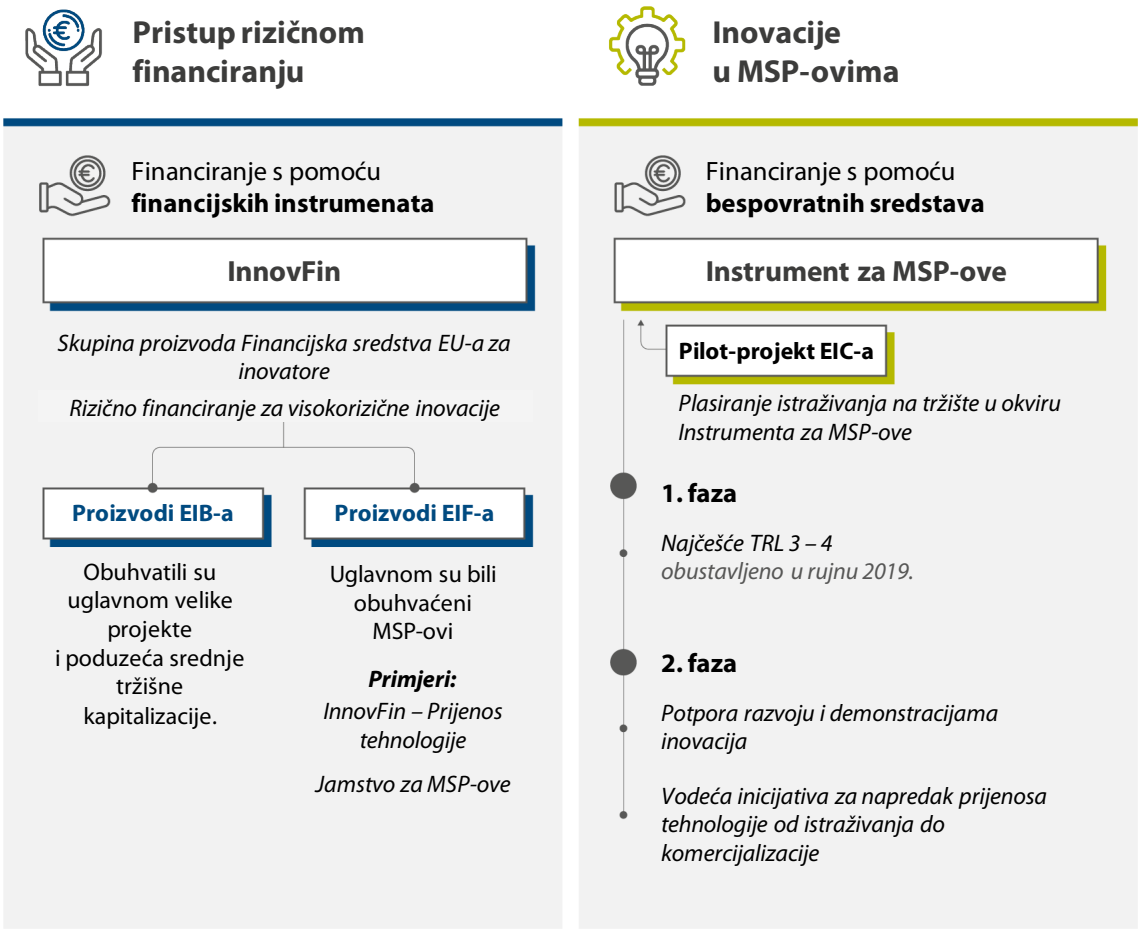
Izvor: ECA, na temelju informacija dobivenih od posjećenih MSP-ova i iz CORDA-e.

U okviru programa Obzor 2020. uvedeni su posebni instrumenti za prihvaćanje na tržištu, ali s ograničenim uspjehom

41 Uredbom o programu Obzor 2020.[13] uvedeno je i nekoliko novih instrumenata za potporu prijenosu tehnologije i prihvaćanju na tržištu, uključujući instrumente InnovFin – financijska sredstva EU-a za inovatore i Instrument za MSP-ove (koji je u listopadu 2017. zamijenjen pilot-programom Europskog vijeća za inovacije (EIC) u sklopu programa rada za razdoblje 2018. – 2020.). Obama instrumentima upravljala je Grupa EIB-a, a posebno su bili usmjereni na financiranje revolucionarnih i disruptivnih inovacija te širenje opsega poslovanja europskih inovativnih poduzeća visokog rasta (***slika 6.***).

[13] Prilog I. odjeljci 2. i 3., u skladu s odredbama o pristupu rizičnom financiranju.

Slika 6. | Instrumenti za podršku MSP-ovima

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

42 U ovom se odjeljku ispituje jesu li ti instrumenti bili djelotvorni u doprinošenju postizanja ishoda u pogledu inovacija i komercijalizacije.

Nije jasno u kojoj su mjeri instrumenti financiranja kojima je upravljala Grupa EIB-a djelotvorno doprinijeli postizanju ishoda u pogledu inovacija i komercijalizacije

43 Jedan od specifičnih ciljeva u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” bio je ojačati pristup MSP-ova rizičnom financiranju kao pokretaču inovacija na razini EU-a. U tom je pogledu u okviru programa Obzor 2020. uspostavljen financijski instrument „pristup rizičnom financiranju”. Taj je instrument proveden s pomoću skupine proizvoda InnovFin i obuhvaćao je širok raspon dužničkih, jamstvenih, vlasničkih i savjetodavnih proizvoda.

44 Za provedbu tih instrumenata Komisija je sklopila sporazum o delegiranju s Grupom EIB-a (EIB i Europski investicijski fond – EIF), koja je djelovala kao ključni partner odgovoran za plasiranje financijskih proizvoda i nadzor nad njihovim operativnim izvršenjem. U sporazumu[14] se zahtijevalo prikupljanje strukturiranih podataka o podnesenim, odobrenim i odbijenim zahtjevima MSP-ova.

Većina financijskih sredstava u okviru instrumenata InnovFin kojima je upravljao EIB nije doprla do MSP-ova

45 Ti instrumenti u okviru inicijative InnovFin kojima je upravljao EIB te koji su bili namijenjeni pružanju pristupa rizičnom financiranju MSP-ovima morali su se provoditi u skladu s općim načelima utvrđenim u Uredbi o programu Obzor 2020.. U skladu s jednim od tih načela financijski instrumenti trebaju se temeljiti na potražnji. Međutim, taj zahtjev nije proveden u praksi. Osim toga, nije postojao skup podataka na razini proizvoda, čime je onemogućena sustavna analiza potražnje MSP-ova za rizičnim financiranjem, kao i procjena uspješnosti instrumenata InnovFin u usmjeravanju potpore na MSP-ove koji se bave inovacijama. Slijedom toga, iako je predviđeno da taj instrument funkcionira na temelju potražnje, nema dokaza o tome da se to načelo primjenjivalo u praksi.

46 Nadalje, podatci nisu raščlanjeni po sudioniku, što znači da nije bilo moguće pratiti ishode u pogledu inovacija, načine prijenosa tehnologije i diseminaciju rezultata. Naposljetku, sporazum o delegiranju uključivao je pokazatelje za mjerenje uspješnosti instrumenata InnovFin, kao što su obujam obveza financijskih posrednika i broj operacija. Međutim, ti su pokazatelji bili različiti od onih koji su se upotrebljavali za ostatak programa Obzor 2020. i, što je još važnije, nisu bili prikladni za obuhvaćanje inovativnih ostvarenja poduzeća kojima je pružena potpora ni postignutih učinaka širenja opsega poslovanja.

47 Instrumenti InnovFin posebno su bili osmišljeni kako bi se povećala dostupnost rizičnog financiranja za inovativne MSP-ove, poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, istraživačke organizacije i druge dionike koji intenzivno ulažu u istraživanje i inovacije, uglavnom za aktivnosti bliske tržištu za koje je tradicionalno financiranje bespovratnim sredstvima manje prikladno. Međutim, financijski proizvodi u okviru instrumenata InnovFin kojima je upravljao EIB uglavnom su se odnosili na velike projekte i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije jer su minimalnim pragovima za zajmove (često 25 milijuna eura) bila isključena brojna manja poduzeća. Kao rezultat toga, većina tih proizvoda nije bila posebno prilagođena MSP-ovima. Prema operativnom izvješću EIB-a iz prosinca 2024. MSP-ovi su činili gotovo polovicu (47 %) krajnjih primatelja, ali su primili samo 14 % cjelokupnog financiranja u okviru instrumenata InnovFin (1,42 milijarde eura od 10,5 milijardi eura).

[14] Prilog I., članak 35. točka (e).

Nisu dostupni podatci o tome jesu li EIF-ovi financijski proizvodi InnovFin doprinijeli inovacijama MSP-ova

48 Proizvodi InnovFin kojima je upravljao EIF, prvenstveno vlasnički instrumenti i jamstveni proizvodi, bili su prilagođeni potrebama inovativnih MSP-ova i *start-up* poduzeća. U portfelju proizvoda EIF-a instrument koji je najizravnije bio usmjeren na prijenos tehnologije bio je *InnovFin Technology Transfer*. U skladu s programom rada za program Obzor 2020. za razdoblje 2018. – 2020. taj je proizvod bio namijenjen pružanju potpore fondovima za prijenos tehnologije poduzeća u ranoj fazi razvoja te promicanju iskorištavanja i komercijalizacije intelektualnog vlasništva u području ključnih razvojnih tehnologija. Međutim, u privremenoj evaluaciji programa Obzor 2020. navodi se da se njime uglavnom pružala potpora fondovima povezanim sa sveučilištima i istraživačkim organizacijama. Iako su iz tih istraživačkih projekata financiranih sredstvima EIF-a možda nastali MSP-ovi kao *spin-off* poduzeća, takvi se podatci nisu prikupljali te broj *spin-off* poduzeća nije poznat. Nisu dostupni ni podatci na temelju kojih bi se procijenilo jesu li MSP-ovi koji su primili potporu postigli tržišnu prihvaćenost svojih inovacija.

49 EIF je većinu potpore za MSP-ove usmjeravao s pomoću Jamstva za mala i srednja poduzeća, tj. neograničenog jamstvenog instrumenta vođenog potražnjom kojim se financijske posrednike poticalo na kreditiranje MSP-ova uključenih u visokorizične aktivnosti istraživanja i inovacija smanjenjem njihove izloženosti riziku, čime je obuhvaćeno 37 440 krajnjih primatelja. Međutim, samo je oko 42 % te financijske potpore iskorišteno za razvoj inovativnih proizvoda, procesa ili usluga MSP-ova (i u tome je sudjelovalo 41 % krajnjih korisnika), što znači da je manje od polovice potpore bilo usmjereno na inovacijski kapacitet MSP-ova. Iako je inovacijski kapacitet sudionika bio uključen u kriterije prihvatljivosti, naglasak nije bio na tome. Osim toga, kriteriji su bili široko definirani i nisu sadržavali posebne pragove. Stoga nije moguće procijeniti stvarni učinak potpore na inovacije ni usporediti ishode među sudionicima. Nedostatak jasnih parametara za navedene kriterije smanjuje djelotvornost praćenja inovacija i slabi usklađenost sa strateškim ciljevima programa Obzor 2020. (***Prilog III.***).

S pomoću Instrumenta za MSP-ove pružena je djelotvorna potpora za prijenos tehnologije, ali ostvareni su tek ograničeni rezultati u pogledu prihvaćanja na tržištu

50 S pozitivne strane, revizija koju je Sud proveo pokazala je da je s pomoću Instrumenta za MSP-ove pružena djelotvorna potpora prijenosu tehnologije. Više od tri četvrtine posjećenih MSP-ova koji su sudjelovali u projektima s jednim korisnikom (10 od 13 sudionika u toj kategoriji, odnosno 77 %) uspješno je ostvarilo prijenos tehnologije i napredovalo od koncepta do potvrđene inovacije (***okvir 2.***).

Okvir 2.

Primjeri uspješnog prijenosa tehnologije u uzorku Suda

NarcoScan

Džepni i cjenovno pristupačan uređaj za otkrivanje narkotika. NarcoScan je prvi džepni, priuštiv uređaj za otkrivanje narkotika namijenjen policijskim ophodnjama na terenu, čime se omogućuje brzo i točno otkrivanje bilo koje droge na ulici. Njegova inovativna tehnologija spektralnih senzora, baza podataka o drogama koja se ažurira u oblaku i niska cijena omogućuju masovnu primjenu, što tijelima kaznenog progona pomaže u učinkovitijem radu uz istodobno smanjenje troškova i jačanje borbe protiv droga.

UBEX

Optički produžni uređaj s podrškom za ultravisoku razlučivost 4K i 8K namijenjen plasiranju na globalno tržište, temelji se na rezultatima prethodnog istraživanja i razvoja te procjene izvedivosti iz faze 1. Projekt se odnosi na upravljanje audiovizualnim signalnim kutijama. Inovativni element optičkog produžnog uređaja UBEX leži u njegovoj sposobnosti prijenosa video- i audiosignala na udaljenostima do 10 km bez kašnjenja (latencija mreže), uz upotrebu novog protokola za optičko produljenje signala. Ta je inovacija posebno vrijedna za okružja za koja je potreban prijenos signala na velike udaljenosti, kao što su zgrade, stadioni i industrijski prostori.

Lyo-Check

Automatska inspekcija liofiliziranih preparata s pomoću inovativnog IKT kontrolnog sustava. U okviru projekta na raspolaganje je stavljen inovativan i potpuno automatiziran industrijski stroj za pregled liofiliziranih farmaceutskih pripravaka namijenjenih injektiranju. Ključni su elementi inovativna struktura vizijskog sustava s posebnom serijom algoritama za pregled te novorazvijena analiza plina u prostoru iznad tekućine radi ispitivanja sterilnosti proizvoda provjerom cjelovitosti zatvarača spremnika. Tom se inovacijom odgovara na potrebe farmaceutskih proizvođača koji proizvode liofilizirane pripravke i pruža se inovativni automatski stroj za provjeru koji omogućuje dosljednu i preciznu provjeru liofiliziranih parenteralnih proizvoda.

CHARME

Uspješan prijenos tehnologije može se pripisati kombinaciji snažne kliničke učinkovitosti i pravodobne potpore iz fondova EU-a. Taj je proizvod sintetički materijal za brzu regeneraciju kostiju koji je sigurnija i djelotvornija alternativa autogenim presadcima i drugim koštanim presadcima i jedini je proizvod s kliničkim podatcima razine I.

CLARITY

Uvođenje socijalnog učinka na tržišta – agencija za ocjenjivanje socijalnog učinka i SaaS alat na temelju umjetne inteligencije za ulagače, s ciljem optimizacije društvenog učinka njihovih ulagačkih portfelja. Financijska potpora iz programa Obzor 2020. omogućila je poduzeću Clarity provođenje temeljitih istraživanja tržišta i strateškog marketinškog plana zbog kojeg je alat Clarity AI postao predvodnik u području procjene socijalnog učinka. Ta povećana vidljivost na tržištu bila je ključna za privlačenje i angažiranje novih klijenata koji traže pouzdane i najsuvremenije alate za optimizaciju društvenog učinka svojih ulagačkih portfelja. S pomoću programa Obzor 2020. ujedno je omogućen razvoj najsuvremenijih tehnologija i metodologija, što je doprinijelo jačanju i širenju samog proizvoda.

Izvor: Sud, na temelju informacija koje su dostavili posjećeni MSP-ovi.

51 Međutim, Sud je također utvrdio slučajeve u kojima je, iako su aktivnosti prijenosa tehnologije bile uspješne, prihvaćanje na tržištu prekinuto nakon preuzimanja poduzeća ili zbog nedovoljne tržišne potražnje. Ti su slučajevi pokazali potrebu za jačim zaštitnim mjerama, kao što je osiguravanje nastavka inovacija nakon završetka financiranja, čak i u situacijama kao što su preuzimanja ili poteškoće na tržištu, i to jamčenjem pristupa ključnim rezultatima kako bi se ishodi prijenosa tehnologije mogli zaštititi i održati (***okvir 3.***).

Okvir 3.

Primjeri obustavljenog prijenosa tehnologije u uzorku Suda

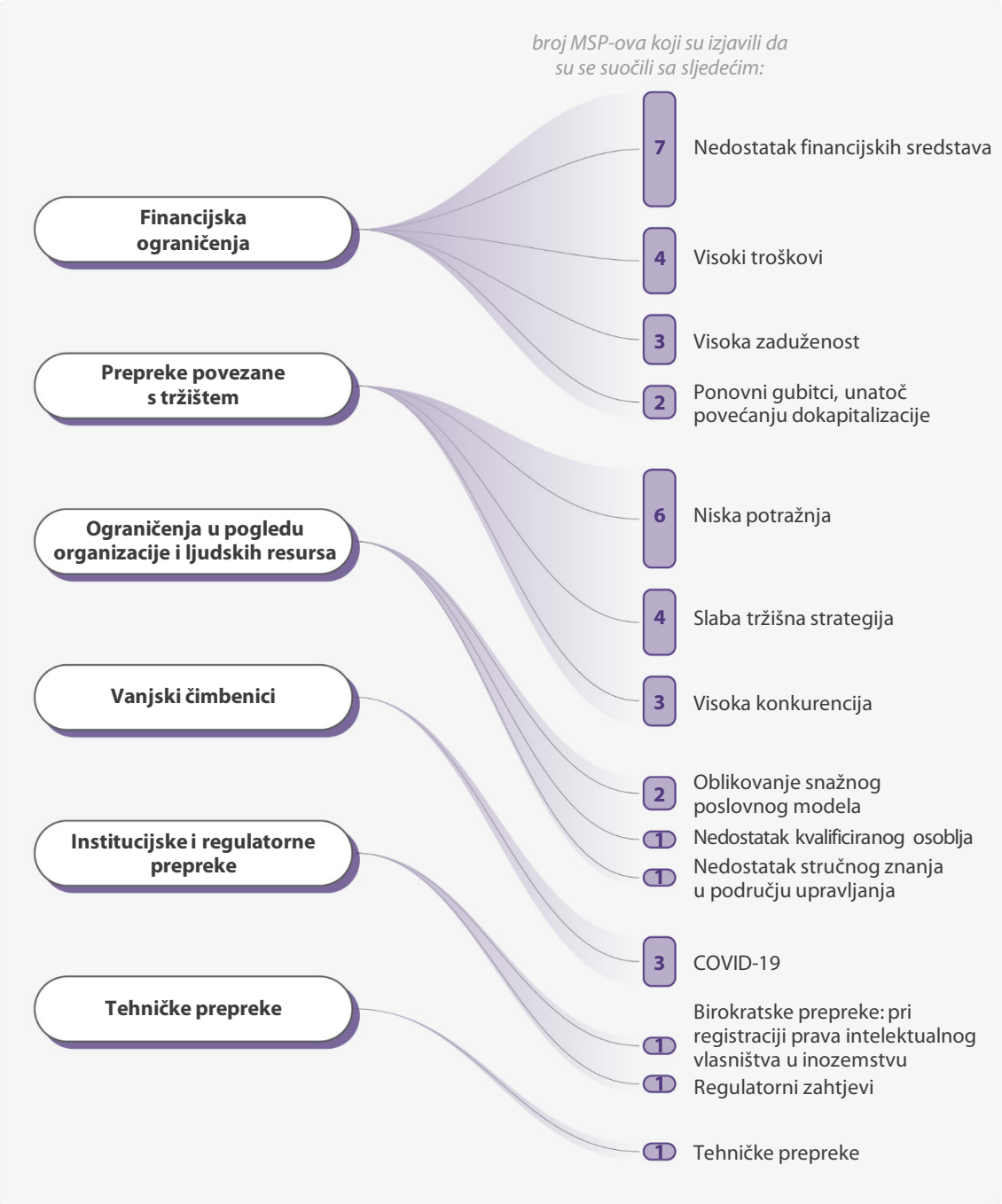
Jedan projekt za MSP-ove u Finskoj u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (u sklopu Programa za otvorenu disruptivnu inovaciju) s potencijalom za širenje opsega poslovanja zaustavljen je nakon prodaje poduzeća, nakon čega je zaustavljen proces prijenosa tehnologije.

Jedan projekt za MSP-ove u Mađarskoj u području nanotehnologija (osmišljen radi ubrzanja njihove primjene) prekinut je nakon završetka zbog manjka potražnje. Do kraja projekta korisničke industrije povukle su svoje narudžbe.

Izvor: Sud.

52 Iako je Instrument za MSP-ove bio namijenjen pružanju potpore komercijalizaciji, prihvaćanje na tržištu bilo je slabo. Sud je utvrdio da od 13 posjećenih MSP-ova iz projekata s jednim korisnikom koji su primili bespovratna sredstva njih dva nisu ostvarila nikakav rast te nisu mogla primiti nikakve dodatne vrste financiranja. Još sedam od 13 posjećenih MSP-ova dosegnulo je fazu komercijalizacije, ali nije ostvarilo prihvaćenost svojih tehnoloških ostvarenja na tržištu. Iako su ti MSP-ovi pokazali tehnološki napredak i inovacijski kapacitet, komercijalizaciju su otežavali brojni čimbenici kao što su financijska ograničenja, prepreke povezane s tržištem, ograničenja u pogledu osoblja, regulatorne prepreke, tehnološke prepreke i drugi vanjski čimbenici (***slika 7.***).

Slika 7. | Čimbenici koji su ograničili prihvaćanje na tržištu za posjećene MSP-ove (jedine korisnike projekata)

Izvor: Sud, na temelju informacija koje su dostavili posjećeni MSP-ovi.

53 Naposljetku, u okviru Instrumenta za MSP-ove, Komisija je potporu u obliku bespovratnih sredstava dopunila uslugama za olakšavanje prihvaćanja na tržištu, uključujući savjetovanje radi usavršavanja poslovnih modela i poboljšanja spremnosti za ulaganja te sudjelovanje na događanjima za umrežavanje radi povećanja vidljivosti. U uzorku Suda tri MSP-a koja su uspješno komercijalizirala svoja ostvarenja također su primila usluge savjetovanja (*okvir 4.*).

Okvir 4.

Primjer MSP-a s uspješnim prihvaćanjem na tržištu koji je primio usluge savjetovanja i ubrzanja poslovanja

Potpora EU-a omogućila je jednom MSP-u da izradi inovativan i potpuno automatiziran industrijski stroj za inspekciju liofiliziranih farmaceutskih proizvoda. Riječ je o materijalima, često farmaceutskim ili biološkim materijalima ili hrani, koji su dehidrirani procesom na niskim temperaturama (sublimacijom) u kojem se smrznuta voda izravno iz krutog stanja pretvara u paru.

Komercijalizacija je ostvarena uspješnom prodajom i izvozom, patentiranjem i strateškim partnerstvima. Taj je inovativni proizvod postao dio portfelja proizvoda tog poduzeća, čime su ostvareni prihodi i ojačan je vodeći položaj Europe u području tehnologija za farmaceutsku inspekciju. MSP se razvio u veliko poduzeće.

Savjetovanje je poduzeću omogućilo da unaprijedi razinu spremnosti za ulagatelje i strategiju komercijalizacije.

Potpora za umrežavanje i vidljivost pomogla je poduzeću da poveća izvoz tog proizvoda i integrira ga u svoj portfelj.

Izvor: Sud, na temelju informacija koje su dostavili posjećeni MSP-ovi.

54 Međutim, riječ je o izoliranim slučajevima, a u okviru programa nije se sustavno pratilo je li savjetovanje doprinijelo poboljšanim ishodima u pogledu iskorištavanja. Zbog toga ostaje nejasno u kojoj su mjeri usluge savjetovanja doprinijele prihvaćanju na tržištu na razini šireg kruga MSP-ova.

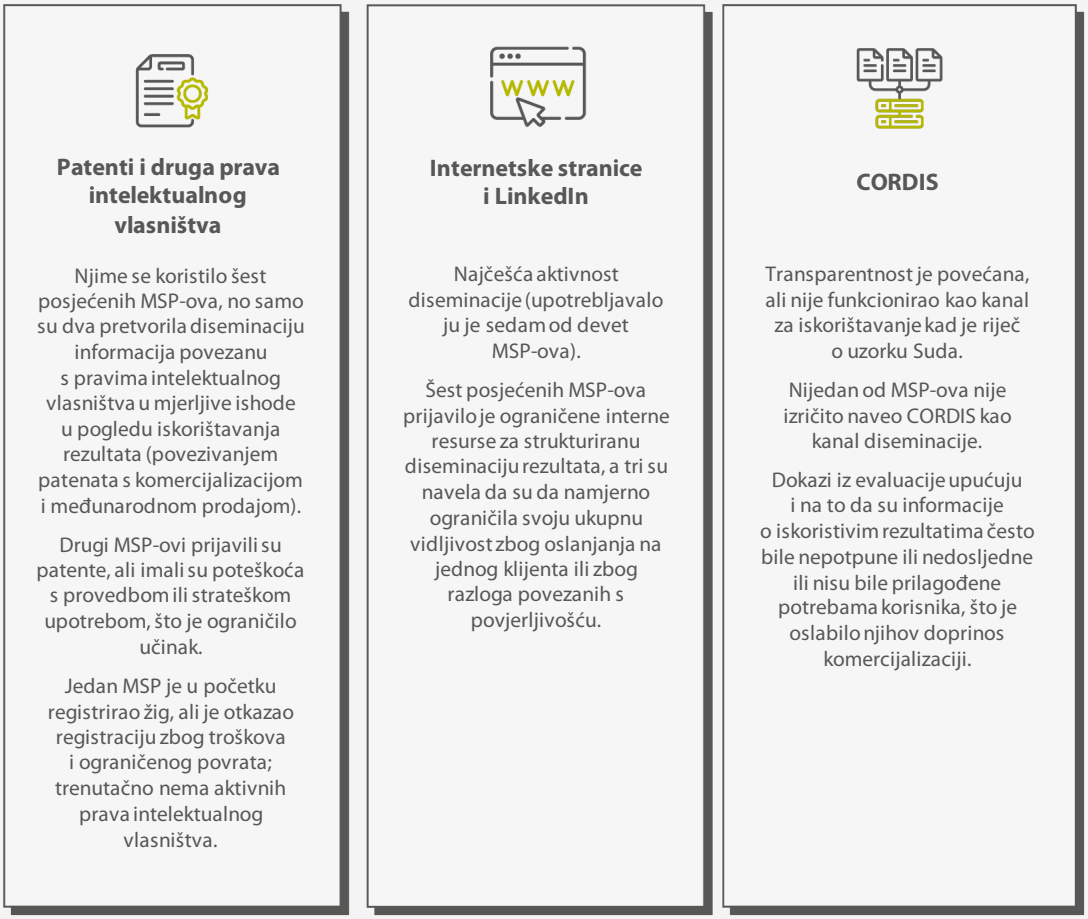
Komisijine inicijative i alati za potporu prijenosu znanja imali su ograničenu vidljivost i učinak

55 Diseminacija i iskorištavanje rezultata inovacijskih aktivnosti vezanih za MSP-ove temeljili su se na nekoliko alata namijenjenih povećanju vidljivosti i poticanju prijenosa znanja. Kao i u slučaju prethodnih istraživačkih programa, ključni kanali uključivali su CORDIS (sažetke projekata), prava intelektualnog vlasništva, internetske stranice projekata, događanja i umrežavanje te savjetovanje za potporu razvoju komunikacije i poslovnog modela.

56 Međutim, Sud je tijekom posjeta MSP-ovima utvrdio da se djelotvornost razlikovala, a širenje i diseminacija rezultata nisu bili dosljedno prilagođeni ulagačima. MSP-ovi su primjenjivali različite pristupe, uključujući patente i demonstracijske projekte, stručno recenzirane publikacije i kliničke demonstracije, internetske stranice i mreže za oglašavanje te komunikaciju s ulagateljima (***okvir 5.***).

Okvir 5.

Kanali diseminacije i iskorištavanja rezultata: mješovita djelotvornost i slaba povezanost s iskorištavanjem

Izvor: Sud, na temelju informacija koje su dostavili posjećeni MSP-ovi.

57 Naposljetku, u okviru programa Obzor 2020. uvedena je inicijativa Inovacijski radar za potporu prijenosu tehnologije prepoznavanjem inovacija s velikim potencijalom i isticanjem onih koje su najbliže tržišnoj spremnosti. Međutim, prema *ex post* evaluaciji programa Obzor 2020., više od polovice korisnika nije bilo upoznato s tim alatom.

Djelotvornost novih alata uvedenih u okviru programa Obzor Europa tek treba dokazati

58 U okviru aktualnog programa Obzor Europa Komisija je proširila i preoblikovala skup alata programa Obzor 2020. (npr. Tragač EIC-a, Tranzicija Europskog vijeća za inovacije, Akcelerator EIC-a, Platforma za rezultate programa Obzor, program Horizon Results Booster) te je ojačala usluge u okviru Instrumenta za potporu politikama. Na temelju dostupne dokumentacije i izvješća o evaluaciji Sud je usporedio namjenu instrumenata programa Obzor 2020. s onima koji su uvedeni ili preoblikovani u sklopu aktualnog programa Obzor Europa, s posebnim naglaskom na njihovu potporu prijenosu tehnologije, prihvaćanju na tržištu te diseminaciji i iskorištavanju rezultata (***Prilog IV.***).

59 Komisija nije procijenila djelotvornost alata u okviru programa Obzor 2020. Štoviše, analiza koju je Sud proveo u vrijeme revizije pokazala je da ključni nedostatci tih alata, s obzirom na njihov kapacitet za podupiranje prijenosa tehnologije te jačanje prihvaćanja na tržištu i diseminacije, još uvijek postoje u aktualnom programu Obzor Europa. Komisija priprema i uvodi nove inicijative u tom pogledu.

60 Kad je riječ o VFO-u za razdoblje 2028. – 2034., Komisija namjerava uspostaviti fond ECF i planira nastavak predstojećeg programa Obzor Europa kao posebnog programa odvojenog od tog fonda, ali ipak usko povezanog s njime. Prijedlog za uspostavu ECF-a dio je šireg pristupa jačanju konkurentnosti, tehnološke suverenosti i otpornosti EU-a te će se njime podupirati inovativna *start-up* poduzeća i MSP-ovi. Sud u svojem mišljenju o ECF-u ističe prednosti kombiniranog i kumulativnog financiranja te pozdravlja prijedlog za uspostavu jedinstvenog pristupnika radi lakšeg pristupa, osobito za MSP-ove.

Okvirom za praćenje u sklopu programa Obzor 2020. nije se djelotvorno pratila gospodarska uspješnost sudionika ni njihov inovacijski kapacitet

61 U procjeni učinka programa Obzor 2020. Komisija je utvrdila „inovacijski jaz” u Europi kao ključan nedostatak koji uzrokuje nisku produktivnost i pad konkurentnosti. U njoj je naglašena važnost stvaranja revolucionarnih tehnologija i njihova pretvaranja u inovacije (nove proizvode, procese i usluge) koje će se šire primjenjivati u gospodarstvu. Osim toga, istaknuta je veza između kapaciteta poduzeća za inovacije i njihovih povrata na ulaganja, izvoznih rezultata i zaposlenosti[15].

[15] Procjena učinka, odjeljak 2., stranica 7.

62 U ovom se odjeljku ispituje je li Komisija uspostavila odgovarajući okvir za praćenje načina na koji se programom Obzor 2020. i njegovim prioritetom „vodeći položaj industrije” doprinijelo gospodarskoj uspješnosti i inovacijskom kapacitetu sudionika.

Ciljevi i pokazatelji programa nisu bili osmišljeni za mjerenje gospodarske uspješnosti i inovacijskih kapaciteta sudionika niti su se primjenjivali u tu svrhu

Ciljevi su bili definirani preširoko da bi se omogućilo mjerenje ukupne uspješnosti

63 Analiza koju je proveo Sud pokazala je da ciljevi programa navedeni u pravnom okviru programa Obzor 2020. nisu bili dovoljno detaljni za mjerenje napretka prema njihovu ostvarivanju. I opći i specifični ciljevi utvrđeni u Uredbi o programu Obzor 2020. bili su definirani u strateškom smislu i bili su široko postavljeni. Isto je vrijedilo i za dodatne ciljeve glavnih tematskih područja kao što su IKT, nanotehnologije, napredni materijali, biotehnologija, napredna proizvodnja i prerada te inovacije u MSP-ovima, navedene u prilozima pravnoj osnovi (***slika 8.***).

Slika 8. | Program Obzor 2020.: opći cilj i specifični cilj LEIT

Opći cilj
Obzor 2020.

Doprinos izgradnji društva i gospodarstva koji se temelje na znanju i inovacijama diljem Unije poticanjem dodatnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija te doprinosom postizanju ciljeva istraživanja i razvoja

Specifični cilj
LEIT

Održavati i razvijati globalni vodeći položaj kroz istraživanje i inovacije u ključnim tehnologijama razvoja i u svemiru, kojima se podupire konkurentnost u širokom rasponu postojećih ili novih industrija i sektora.

Izvor: Uredba o programu Obzor 2020., članak 5. i Prilog I.

64 Kad je riječ o aktualnom programu Obzor Europa, Komisija isto tako nije definirala operativne ciljeve koji odgovaraju svakom pojedinom tematskom području, nego za program u cjelini. To je u suprotnosti s drugim programima EU-a kojima se pruža potpora za istraživanje i inovacije. Na primjer, Sud napominje da program Digitalna Europa[16] ima operativne ciljeve u okviru svakog od svojih pet specifičnih tematskih područja.

Pokazatelji upotrijebljeni za program Obzor 2020. nisu bili prikladni za praćenje gospodarske uspješnosti poduzeća ili njihova inovacijskog kapaciteta

65 U Financijskoj uredbi EU-a zahtijeva se da su rashodi EU-a usmjereni na uspješnost i da se postizanje ciljeva prati s pomoću pokazatelja uspješnosti[17]. U Uredbi o programu Obzor 2020.[18] zahtijevali su se vremenski ograničeni pokazatelji koji su bili realistični i usklađeni s hijerarhijom ciljeva i aktivnostima te u kojima se odražavala logika intervencije. Osim toga, u Izvršnoj odluci o provedbi programa Obzor 2020. utvrđeno je sedam obveznih pokazatelja uspješnosti[19] za prioritet „vodeći položaj industrije" (***slika 9.***).

[16] Uredba 2021/694.

[17] Članak 30. Uredbe br. 966/2012, članak 33. Uredbe 2018/1046 i članak 33. Uredbe 2024/2509.

[18] Uvodna izjava 46.

[19] Prilog II. Odluci Vijeća 2013/743/EU. U procjeni učinka iz lipnja 2012. utvrđena su samo tri moguća pokazatelja, po jedan za svaki specifični cilj.

Slika 9. | Pokazatelji uspješnosti za prioritet „vodeći položaj industrije”

LEIT	Pristup rizičnom financiranju	Inovacije u MSP-ovima
• Patentni zahtjevi i dodijeljeni patenti u različitim razvojnim i industrijskim tehnologijama • Udio poduzeća sudionika koja uvode inovacije koje su nove za poduzeće ili tržište (što obuhvaća razdoblje projekta i naredne tri godine) • Broj zajedničkih javno-privatnih publikacija	• Ukupna ulaganja mobilizirana financiranjem duga i ulaganjima u rizični kapital • Broj financiranih organizacija i iznos upotrijebljenih privatnih sredstava	• Udio MSP-ova sudionika koji uvode inovacije koje su nove za poduzeće ili tržište (što obuhvaća razdoblje projekta i naredne tri godine) • Rast i otvaranje radnih mjesta u MSP-ovima koji sudjeluju u projektu

Izvor: Sud, na temelju Odluke Vijeća 2013/743/EU.

66 Komisija je naknadno uspostavila mehanizme praćenja, uključujući definicije svakog pokazatelja, zahtjeve u pogledu podataka, polazne i ciljne vrijednosti. Program Obzor 2020. trebalo je ocijeniti prema rezultatima i učinku mjerenima u odnosu na te pokazatelje.

67 Sud je utvrdio znatne razlike u načinu na koji su očekivani učinci definirani za suradničke aktivnosti i aktivnosti za MSP-ove u programima rada za tematska područja IKT, NMBP i inovacije MSP-ova. Kad je riječ o suradničkim aktivnostima, očekivani učinci obuhvaćali su širi raspon ciljeva koji nadilaze gospodarske rezultate. Kad je riječ o inovacijskim aktivnostima za MSP-ove, veći je naglasak bio na gospodarskim učincima na poduzeća kojima je pružena potpora (***slika 10.***).

Slika 10. | Primjeri opisa očekivanog učinka u programima rada

Suradnički projekti

Očekivani učinak aktivnosti „Visokoučinkoviti izolacijski materijali s poboljšanim svojstvima” u programu rada za NMBP za 2016. i 2017.

(Oznaka aktivnosti: EEB-01-2016)

U usporedbi s najsuvremenijim materijalima i komponentama, novorazvijeni materijali trebali bi donijeti:

- poboljšanje izolacijskih svojstava na razini komponenti za najmanje 25 %;
- smanjenje ukupnih troškova za najmanje 20 % u odnosu na postojeća rješenja;
- poboljšanje trajnosti komponente za najmanje 20 %;
- poštovanje načela u području održivosti;
- poboljšanje kvalitete zraka u zatvorenim prostorima;
- dokaz velikog potencijala za replikaciju u novoizgrađenim i u obnovljenim objektima u Europi;
- lakšu provedbu;
- smanjenje potrošnje energije tijekom cijelog životnog ciklusa zgrada za najmanje 15 %;
- doprinos aktivnostima standardizacije i certificiranja.

Aktivnosti za MSP-ove

Očekivani učinak aktivnosti „Ubrzavanje usvajanja nanotehnologija, naprednih materijala ili naprednih tehnologija proizvodnje i obrade u MSP-ovima” u programu rada za NMBP za 2014. i 2015.

(Oznaka aktivnosti: H2020-SMEINST-2-2014)

Očekivani učinci:

- povećanje profitabilnosti i uspješnosti rasta kombiniranjem i prijenosom novog i postojećeg znanja u inovativna, disruptivna i konkurentna rješenja kojima se iskorištavaju europske i globalne poslovne prilike;
- prihvaćanje na tržištu i distribucija inovacija kojima se na održiv način savladavaju specifični izazovi;
- povećanje privatnih ulaganja u inovacije, posebno financijske poluge privatnih suulagatelja i/ili naknadnih ulaganja;
- očekivani učinak treba biti jasno opisan u kvalitativnom i kvantitativnom smislu (npr. u pogledu prometa, broja zaposlenih, veličine tržišta, upravljanja intelektualnim vlasništvom, prodaje, povrata ulaganja i dobiti).

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

68 Nadalje, Sud je utvrdio da je Komisija definirala pokazatelje „rasta i stvaranja radnih mjesta”, odnosno promjene u prometu i broju zaposlenika, za koje ne postoji nužno uzročno-posljedična veza između ishoda projekta i gospodarske uspješnosti. Osim toga, u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” Komisija je prikupljala podatke za te pokazatelje samo za MSP-ove, iako su i druge profitne vrste poduzeća sudjelovale u suradničkim projektima.

69 Sud je također utvrdio nedosljednosti u definiciji sličnih pokazatelja među specifičnim ciljevima. Na primjer, pokazatelj za mjerenje inovacija uvedenih na tržište u sklopu specifičnog cilja LEIT („udio uključenih poduzeća koja uvode inovacije koje su nove za poduzeće") razlikovao se od odgovarajućeg pokazatelja u okviru Instrumenta za MSP-ove (definiranog kao „broj i udio uključenih MSP-ova koji su uveli inovacije u poduzeće ili na tržište")[20]. Iako su ti pokazatelji bili slični, način na koji su definirani nije bio dosljedan (potonji je uključivao i broj sudionika), što znači da nisu bili usporedivi. Osim toga, obje su definicije bile dvosmislene jer su se temeljile na samostalnom izvješćivanju korisnika o tome jesu li inovacije uvedene ili su planirane (tijekom trajanja projekta ili u sljedeće tri godine).

70 Osim toga, Komisija je prikupljala podatke samo tijekom provedbe projekta i nije obuhvatila fazu komercijalizacije nakon projekta. Informacije su prikupljene na temelju periodičnog izvješćivanja na kraju svake faze projekta[21] te Komisija nije zatražila nikakve informacije nakon završetka projekata.

71 Naposljetku, polazna vrijednost bila je utvrđena samo za jedan od sedam obveznih pokazatelja („broj financiranih organizacija i iznos upotrijebljenih privatnih sredstava"), tj. polazne vrijednosti nisu bile pružene za šest od sedam obveznih pokazatelja uspješnosti utvrđenih za prioritet „vodeći položaj industrije".

Neke nacionalne agencije upotrebljavaju prikladnije pokazatelje za praćenje gospodarske uspješnosti poduzeća ili njihova inovacijskog kapaciteta

72 Sud je također usporedio pokazatelje upotrijebljene u programu Obzor 2020. s onima koje upotrebljavaju nacionalne agencije za inovacije u pet posjećenih država članica. U trima državama članicama (Finskoj, Nizozemskoj i Španjolskoj) nacionalne agencije za inovacije upotrijebile su prikladnije pokazatelje za mjerenje očekivane i stvarne gospodarske dobiti od onih koje je utvrdila Komisija. Primjerice, španjolska je agencija upotrebljavala udio prihoda i izvoza poduzeća koji se može pripisati tehnološkim inovacijama iz financiranih projekata u različitim vremenskim trenutcima (očekivani udio na kraju projekta i stvarni udio nakon komercijalizacije). U Nizozemskoj je agencija pratila gospodarsku uspješnost poduzeća kad je riječ o politici inovacija usmjerenoj na misije i projektima Nacionalnog fonda za rast. U Finskoj je agencija pomno pratila rast poduzeća i rezultate izvoza.

---

[20] Pokazatelji za program Obzor 2020.

[21] Predložak periodičnog izvješća za program Obzor 2020.

73 Osim toga, agencije koje je Sud posjetio pratile su gospodarsku uspješnost poduzeća ne samo tijekom provedbe projekta, nego i nakon njegova završetka. Na primjer:

- u Nizozemskoj je agencija pratila gospodarsku uspješnost poduzeća tijekom projekta i nakon njegova dovršetka;
- u Španjolskoj se s pomoću sustava praćenja koji agencija primjenjuje informacije prikupljaju po završetku projekata i dvije godine nakon uvođenja rezultata na tržište;
- u Finskoj je javna agencija procjenjivala financirane projekte i nakon njihova završetka;
- u Italiji je javna agencija pratila rezultate tijekom provedbe projekta i nakon njegova završetka; i
- mađarske javne agencije pratile su rezultate nekih poziva nakon njihova završetka i tijekom „razdoblja odgode” (tri godine), ali ne i nakon toga.

Komisijino praćenje nije ni usmjereno na subjekte ni dugoročno

Komisijino praćenje nije usmjereno na učinak na subjekte kojima je dodijeljena potpora

74 Komisijino praćenje programa Obzor 2020. nije bilo izričito usmjereno na prikupljanje informacija od sudionika tijekom nekoliko okvirnih programskih razdoblja ni na upotrebu takvih podataka za longitudinalne studije. Za takav pristup bilo bi potrebno definirati jedinstvenu identifikacijsku oznaku za svaki subjekt i pratiti promjene u njegovoj pravnoj strukturi tijekom vremena (kao što su spajanja, osnivanje *spin-off* poduzeća ili prestanak djelatnosti). Te informacije postoje za sve sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava u Komisijinu sustavu E-grants.

75 Unatoč tome, Komisijino praćenje i struktura baze podataka bili su usmjereni na projekte, a ne na subjekte koji su sudjelovali. Detaljni podatci o inovacijama, kao što su prava intelektualnog vlasništva po sudioniku, nisu bili dostupni, osim za projekte s jednim korisnikom, tj. jednim sudionikom. Osim toga, sustavi praćenja koje primjenjuju Komisija i Grupa EIB-a nisu integrirani. Zbog toga nije moguće generirati podatke na razini subjekta za cijeli raspon instrumenata financiranja u okviru programa Obzor 2020.

76 Osim toga, informacije o financijskom stanju sudionika nisu bile dostupne u Komisijinoj bazi podataka za praćenje u okviru sustava CORDA. Time je onemogućeno bilo kakvo smisleno praćenje gospodarske uspješnosti uključenih poduzeća tijekom vremena. Komisija navodi da su u određenim slučajevima, počevši od 2023., financijski podatci iz baze podataka Orbis učitani u sustav CORDA.

77 Svi podatci potrebni za provedbu sveobuhvatne dugoročne analize za specifične sudionike ne pružaju se u Komisijinu sustavu za praćenje ni u okviru aktualnog programa Obzor Europa. Zbog toga se povrat javnih ulaganja i dugoročni učinci specifični za pojedino poduzeće ne mogu pouzdano pratiti ni procijeniti.

78 Naposljetku, Sud je u svojem mišljenju o prijedlogu programa Obzor Europa za sljedeće razdoblje (2028. – 2034.) napomenuo da se predloženim pokazateljima ne bi lako omogućilo prikupljanje podataka specifičnih za pojedino poduzeće, što znači da će ograničenja utvrđena u tom kontekstu biti prisutna i dalje.

U sklopu Komisijinih procjena na kraju projekta nisu se dosljedno provjeravali rezultati diseminacije ni ostvarenje poslovnog plana

79 Na kraju svakog razdoblja izvješćivanja sudionici moraju u sustav CORDA unijeti podatke o praćenju (kao što su broj prava intelektualnog vlasništva, promet ili broj zaposlenih). Međutim, Sud je utvrdio da u bazi podataka nisu obuhvaćene sve vrste intelektualnog vlasništva koje proizlaze iz inovacija jer zahtjevi za podatke nisu obuhvaćali poslovne tajne i softverske licence. U međuvremenu je samo devet od 25 posjećenih MSP-ova zaštitilo svoja inovacijska ostvarenja patentima, dok je njih sedam to učinilo s pomoću poslovnih tajni ili softverskih licencija. Ta je situacija potvrđena i u odgovorima na anketu Suda: ukupno 29 MSP-ova (što čini otprilike 34 % odgovora) navelo je da su njihovi rezultati projekata u okviru programa Obzor 2020. doveli do prijave novih patenata. Istodobno su u okviru dodatna 52 projekta (tj. 61 % odgovora) ostvareni rezultati u području inovacija koji nisu patenti.

80 Neki su sudionici, posebno u projektima s jednim korisnikom, u svoje konačne poslovne planove uključili informacije o poslovnim tajnama ili softverskim licencijama. Međutim, s obzirom na to da ta vrsta podataka o pravima intelektualnog vlasništva nije uključena u bazu podataka Komisije, ni ona nije obuhvaćena praćenjem.

81 Što se tiče pokazatelja za patente, Sud je istovremeno utvrdio metodološke probleme koji su doveli do sustavnog prekomjernog izvješćivanja jer je pokazatelj obuhvaćao i „pozadinske patente”, tj. patente koji su podneseni prije početka projekta. Ta prava intelektualnog vlasništva nisu bila ni na koji način povezana s financiranjem iz programa Obzor 2020., ali su činila znatan dio vrijednosti pokazatelja. Kad je riječ o projektima u sklopu specifičnog cilja LEIT financiranim u okviru programa Obzor 2020., od 642 prijave patenata koje je Komisija zabilježila do 2025. njih samo 147 (oko 23 %) podneseno je nakon početka projekata, kao i 62 dodijeljena patenta od njih 261 (oko 24 %).

82 Osim toga, Sud je usporedio odabrane procjene iz poslovnih planova sa stvarnim gospodarskim ishodom kako bi utvrdio mjeru u kojoj su procjene koje su sudionici naveli u svojim poslovnim planovima bile realistične. Za najmanje tri posjećena MSP-a iz projekata s jednim korisnikom od njih 13 koji su za barem neke godine dostavili financijske izvještaje Sud je utvrdio da je u njihovim početnim poslovnim planovima značajno precijenjen (tj. za najmanje jednu trećinu) njihov potencijalni rast gospodarske uspješnosti u pogledu zaposlenosti ili prihoda (***okvir 6.***).

Okvir 6.

Neki primjeri preoptimističnih poslovnih planova

Za jedan talijanski MSP uključen u uzorak Suda usporedba procjena iz njegova konačnog poslovnog plana dostavljenog po završetku projekta s njegovim financijskim izvještajima pokazuje sljedeće:

— stvarni broj zaposlenih odgovarao je udjelu od 54 % procjene tijekom 2021., 57 % tijekom 2022., 37 % tijekom 2023. i samo 25 % tijekom 2024.

— stvarni prihodi bili su znatno manji od procijenjenih te su činili oko 15 % početnih procjena za 2021., 4 % za 2022. i 2023. te samo 1 % za 2024.

Jedan španjolski MSP je, prema njegovim financijskim izvještajima, 2015. imao ukupnu imovinu od 1,5 milijuna eura. Njegov poslovni plan, koji je 2015. uključen u sporazum o bespovratnim sredstvima, predviđao je ukupnu imovinu od 80 milijuna eura do 2019. Međutim, na kraju 2019. u financijskim izvještajima tog poduzeća iskazana je ukupna imovina od samo 4 milijuna eura.

Izvor: Sud, na temelju informacija koje su dostavili Komisija i posjećeni MSP-ovi.

83 Naposljetku, Sud je utvrdio slučajeve u kojima su podnositelji prijava u različitim pozivima predstavili pretjerano optimistične procjene u svojem poslovnom planu za raniji poziv, koje su potom izmijenili naniže u svojim zahtjevima za bespovratna sredstva u kasnijim pozivima. Komisijina sustavna procjena na završetku projekta mogla je snažnije potaknuti sudionike da pripreme pouzdanije te realističnije prijedloge i poslovne planove te tako iznesu realističniju procjenu o tome kako sudjelovanje u istraživačkim i inovacijskim programima EU-a može utjecati na njihovu gospodarsku uspješnost.

Zbog ograničenog praćenja nakon projekta nije bila moguća procjena komercijalizacije i širenja opsega poslovanja MSP-ova

84 U odgovoru na anketu Suda MSP-ovi su istaknuli veliko stručno znanje (oko 46 %), kao i zrelost inovacija te potražnju na tržištu (oko 52 %), kao ključne pokretače svoje tržišne aktivnosti. Međutim, dokazi prikupljeni od MSP-ova posjećenih tijekom revizije upućuju na to da ti čimbenici nisu sustavno doveli do širenja opsega poslovanja.

85 Više od polovice posjećenih MSP-ova koji su sudjelovali u suradničkim projektima (7 od 12) nije komercijaliziralo svoja ostvarenja. To je uglavnom posljedica nepostojanja takve namjere (tri slučaja), ograničene konkurentnosti u odnosu na druga tržišna rješenja (jedan slučaj) i zastarjelosti rješenja (dva slučaja) ili poslovne odluke (jedan slučaj). Slično tome, više od polovice posjećenih MSP-ova koji su sudjelovali kao jedini korisnici u projektu (7 od 13 MSP-ova) također je izvijestilo o potrebi za dodatnom potporom nakon završetka projekta. Sud je zabilježio i dva slučaja u kojima je MSP obustavio poslovanje ili prekinuo aktivnosti istraživanja i inovacija, bilo zato što nije uspio osigurati daljnja financijska sredstva bilo kao rezultat poslovne odluke. Iako su povrati u području istraživanja i inovacija sami po sebi neizvjesni, Sud smatra da te brojke odražavaju nedostatke u načinu na koji Komisija utvrđuje najperspektivnije projekte i naknadne potrebe za financiranjem na završetku projekta.

86 U tom pogledu Sud je kao primjer dobre prakse zabilježio jednu inicijativu Agencije Europske unije za svemirski program (EUSPA), djelomično financiranu sredstvima u sklopu aktualnog programa Obzor Europa, kojom se podupiru razvoj tržišta primijenjenog svemirskog sektora EU-a i usvajanje svemirskih rješenja (CASSINI). U sklopu te inicijative pomno se prate rezultati projekata sudionika te se dodjeljuju naknadna financijska sredstva kako bi se ti rezultati mogli dalje iskorištavati s ciljem pristupa tržištu.

87 Sud je također obavio procjenu učinka nakon završetka projekta na gospodarske rezultate 25 posjećenih MSP-ova jer te informacije nisu dostupne u okviru Komisijinog sustava praćenja. Od 12 MSP-ova iz suradničkih projekata obuhvaćenih uzorkom Suda gotovo svi su uglavnom razvijali tehnologiju. Iako su se bespovratnim sredstvima povećali njihovi prihodi tijekom faze provedbe, najmanje devet njih nije uspjelo tržišno iskoristiti ostvarenja projekata. Sud stoga nije mogao uspostaviti uzročno-posljedičnu vezu između tehnoloških ostvarenja projekta i gospodarske uspješnosti poduzeća.

88 S pozitivne strane, za četiri slučaja u kojima su sudionici uspješno pretočili ishode u pogledu tehnološkog razvoja u prihvaćanje na tržištu Sud je utvrdio ključne čimbenike koji su doveli do tih uspješnih primjera (***slika 11.***).

Slika 11. | Ključni čimbenici koji su potaknuli priče o gospodarskom uspjehu

IKT (Program za otvorene disruptivne inovacije)

Mađarska

Izvanredna kvaliteta koja zadovoljava potrebe tržišta visokokvalitetnih proizvoda: godina 2023. bila je iznimna godina u kojoj su utrostručili promet svojeg inovativnog proizvoda u odnosu na 2022. (kombinacija niže cijene i veće potražnje). Tijekom 2024. zabilježen je pad prometa tog proizvoda (koji je iznosio otprilike pola milijuna) zbog ulaska većeg broja konkurenata na tržište. Promet se smanjio, ali je stabilan.

Na temelju potražnje: iako MSP ne namjerava dalje razvijati proizvod jer se potražnja sada preusmjerila s visokokvalitetnih tehnologija na tehnologije srednje kvalitete, ipak smatra da za taj proizvod i dalje postoji potražnja.

Italija

Čimbenici uspjeha uspostavljeni u fazi prijedloga: obuhvaćali su analizu tržišnih izazova i potreba, uključujući potražnju, i angažman dionika.
Financijska sredstva u okviru programa Obzor 2020.: talijanskom MSP-u je zahvaljujući tim sredstvima omogućeno da postane konkurentan na tržištu kao prvi pružatelj rješenja te vrste.

Španjolska

Novo rješenje kojim se djelotvorno ispunjavaju potrebe kupaca

Financiranje u okviru programa Obzor 2020.: španjolskom MSP-u omogućilo je da usmjeri resurse na izgradnju najboljeg mogućeg proizvoda, čime su se ubrzali njegov razvoj i tržišna spremnost. Razvio je platformu za tehnologiju održivost koja se služi strojnim učenjem i velikim količinama podataka kako bi ulagačima, organizacijama i potrošačima pružila uvid u okoliš i društvo.

Zdravstveni sektor

Nizozemska

Dokazi kliničkih podataka dobre kvalitete: proizvod je jedini te vrste koji uključuje kliničke podatke razine I., među ostalim podatke prikupljene od pacijenata s oslabljenim organizmom, primjerice pušača.

Financiranje u okviru programa Obzor 2020.: bilo je presudno za pokretanje u konačnici uspješne komercijalizacije proizvoda, pri čemu je MSP-u bilo pomoć u pribavljanju pretkliničkih podataka za diseminaciju rezultata, dobivanju regulatornih odobrenja, zapošljavanju jednog znanstvenika za (pret)klinički razvoj čiji su rezultati iskorišteni za diseminaciju (radi povećanja vidljivosti i regulatornih odobrenja), zapošljavanju jednog operatera i nadogradnji čistih prostora za najsuvremeniju proizvodnju. To je nizozemskom MSP-u pomoglo da pronađe partnera s kojim se može spojiti i započne komercijalizaciju. Prvi proizvodi MSP-a plasirani su na tržište 2018. u EU-u i SAD-u.

Izvor: Sud, na temelju informacija koje su dostavili posjećeni MSP-ovi.

Netočni ili nepotpuni podatci umanjili su Komisijinu sposobnost praćenja programa Obzor 2020.

89 U praćenju koje Komisija provodi u okviru programa Obzor 2020. upotrebljavaju se podatci iz nekoliko izvora, uključujući podatke koje su korisnici sami dostavili (patenti, inovacije, publikacije, promet i radna mjesta) i podatke subjekata kojima su povjerene zadaće izvršenja proračuna, kao što je Grupa EIB-a.

90 U godišnjem izvješću Suda za 2024.[22] već su istaknuti nedostatci u pouzdanosti podataka dostavljenih za program Obzor 2020. Sud je to potvrdio tijekom terenskih revizijskih posjeta u pet država članica, pri čemu je za 22 projekta od njih 33 iz uzorka utvrdio slučajeve nepotpunog i nedosljednog izvješćivanja. To uključuje slučaj dvaju MSP-ova za koje su dostavljeni podatci (o njihovoj financijskoj situaciji ili broju zaposlenika) bili netočni. U jednom drugom projektu pojedini članovi konzorcija nisu svake godine ažurirali godišnje podatke o stvarnom i očekivanom prometu i broju zaposlenika. To se može pripisati činjenici da se podatci o praćenju samostalno dostavljaju i da ih Komisija ne provjerava sustavno.

91 Na temelju podataka iz sustava CORDA Komisija je izračunala vrijednosti pokazatelja za patente, inovativna poduzeća, publikacije, promet i radna mjesta, koje u cjelini obuhvaćaju program Obzor 2020. Te su vrijednosti izračunane u različito vrijeme i prijavljene u različitim kontekstima. Budući da izvori podataka nisu bili arhivirani, Sud nije mogao provjeriti prijavljene vrijednosti pokazatelja.

92 Za projekte u uzorku Suda otkrivene su druge nedosljednosti u bazi podataka sustava CORDA. Na primjer, u 5 od 18 suradničkih projekata broj inovativnih poduzeća koja su prijavili korisnici prekoračio je broj poduzeća koja sudjeluju i MSP-ova u konzorcijima. Nadalje, Sud je za tri projekta s jednim korisnikom od njih 15 utvrdio da se jedini MSP u projektu računao dvaput zbog netočnog samostalnog izvješćivanja.

93 Naposljetku, EIF nije pratio jesu li MSP-ovi koji su primili potporu uspješno komercijalizirali istraživačka ostvarenja ili proveli diseminaciju rezultata, unatoč tome što je takvo praćenje bilo predviđeno sporazumom o delegiranju. Time je dovedena u pitanje svaka mogućnost da sudionici procijene dugoročni učinak Jamstva za mala i srednja poduzeća.

94 Ti nedostatci u pogledu načina na koji su utvrđeni ciljevi i pokazatelji programa te u pogledu kvalitete i pouzdanosti podataka za praćenje utjecali su i na Komisijinu *ex post* evaluaciju (vidjeti i odlomke ***63*** – ***71***).

---

[22] Odlomak 3.55.: „Budući da ne postoje detaljni podatci o prijavljenim ključnim pokazateljima uspješnosti za program Obzor 2020., znatno je ograničena pouzdanost prikazanih podataka.”

U okviru *ex post* evaluacije programa Obzor 2020. nije procijenjen njegov doprinos gospodarskoj uspješnosti ili inovacijskom kapacitetu sudionika

95 U skladu s Uredbom o programu Obzor 2020.[23] Komisija je morala provesti njegovu privremenu evaluaciju (do kraja 2017.) i *ex post* evaluaciju (do kraja 2023.). Kad je riječ o *ex post* evaluaciji, od Komisije se tražilo da ocijeni program, što obuhvaća njegovo obrazloženje, provedbu i postignuća te dugoročne učinke i održivost, kako bi se prikupile informacije na kojima će se temeljiti odluke o naknadnim mjerama[24]. Evaluacija se trebala provesti u skladu s Komisijinim smjernicama za bolju regulativu.

96 Kad je riječ o procjeni učinka istraživačkih programa financiranih sredstvima EU-a, a osobito njihova doprinosa gospodarskoj uspješnosti i inovacijskom kapacitetu, ističu se određeni specifični izazovi (***slika 12.***).

[23] Članak 32.

[24] Članak 32. stavak 4.

Slika 12. | Izazovi u procjeni učinka doprinosa programa za istraživanje i inovacije financiranih sredstvima EU-a na gospodarsku uspješnost i inovacijski kapacitet

Višestruki ciljevi i instrumenti

Bez kvalitetno definiranog cilja politike nije moguće provesti smislenu evaluaciju javne intervencije. Taj zahtjev za jasnoćom obuhvaća i transparentnost u pogledu prioriteta ili ponderiranja kada politička intervencija istovremeno služi višestrukim ciljevima. Međutim, u programima EU-a za financiranje istraživanja navodi se mnoštvo ciljeva. Kad je riječ o *ex post* evaluaciji, to nagomilavanje ciljeva, bez ikakvih naznaka o tome kako ponderirati potencijalno suprotstavljene ciljeve, jedan je od temeljnih problema. Nadalje, kad je riječ o istraživanjima financiranim sredstvima EU-a, postoje različiti instrumenti usmjereni na različite ciljeve i ponekad međusobno suprotstavljene prioritete. Nalazi evaluacije jednog instrumenta ili odabrana šira područja aktivnosti možda se ne odnose na druga područja, što otežava donošenje općih zaključaka o cjelokupnom učinku programa financiranja sredstvima EU-a.

Učinci pripisivanja i prelijevanja

Povezivanje financiranja sredstvima EU-a u području istraživanja i inovacija izravno s učincima na razini industrije, regionalnoj razini ili razini sudionika problematično je zbog nedostataka u uspostavljenom okviru. Nadalje, učinci prelijevanja, tj. situacije u kojima koristi ostvaruju i subjekti koji nisu izravni korisnici potpore, otežavaju pripisivanje učinaka.

Kvaliteta podataka

U evaluacijama se općenito upotrebljavaju podatci o praćenju prikupljeni i obrađeni tijekom provedbe programa. Kvalitetu *ex post* evaluacija često otežavaju nepotpuni ili netočni podatci.

Pokazatelji uspješnosti

Tijekom *ex post* evaluacije mjeru u kojoj su ostvareni ciljevi politike trebalo bi kvantificirati na temelju čvrstih i pouzdanih pokazatelja uspješnosti. U praksi je, međutim, često teško unaprijed odrediti takve pokazatelje.

Pitanja povezana s vremenskim rasporedom

Zbog ograničenja podataka većina procjena učinka istraživačkih programa usredotočuje se na kratkoročne učinke, iako su često potrebne godine ili desetljeća kako bi se pojavio stvarni učinak financiranja istraživanja.

Izvor: Sud.

97 U ovom se odjeljku ispituje u kojoj je mjeri Komisija razmatrala te izazove prilikom procjene doprinosa programa Obzor 2020. gospodarskim rezultatima i inovacijskom kapacitetu sudionika.

Uredbom o programu Obzor 2020. nije se zahtijevala evaluacija učinka na sudionike

98 U skladu s Uredbom o programu Obzor 2020.[25] *ex post* evaluacija imala je, među ostalim, za cilj procijeniti dugoročne učinke programa i aspekte vezane za diseminaciju i iskorištavanje rezultata istraživanja. Dugoročniji učinci mogu se mjeriti na različitim razinama, kao što su razina društva, gospodarstva ili pojedinačnih sudionika programa.

99 U tom pogledu Sud napominje da se Uredbom o programu Obzor 2020. od Komisije nije izričito zahtijevalo da procijeni takve učinke na sudionike. Slijedom toga, Komisijina *ex post* evaluacija nije bila usredotočena na tu dimenziju. Na primjer, „poboljšanje gospodarske uspješnosti sudionika" nije bilo jedno od općih ciljeva programa Obzor 2020. Slično tome, specifični cilj LEIT odnosio se na istraživanja i inovacije na kojima se temelji „konkurentnost" u cjelini, a ne na razini sudionika. Stoga u Komisijinoj *ex post* evaluaciji isto tako nije bila vidljiva gospodarska uspješnost.

U Komisijinoj *ex post* evaluaciji programa Obzor 2020. procjena gospodarskih učinaka uglavnom se temeljila na makro- i mikroekonomskim modelima

100 U Komisijinoj *ex post* evaluaciji programa Obzor 2020., koja je objavljena u siječnju 2024., kombinirano je nekoliko pristupa procjeni toga jesu li ispunjeni opći i specifični ciljevi programa Obzor 2020. (***slika 8.***). Prvo, u njoj su analizirani podatci koje su sudionici dostavili za pokazatelje navedene u Uredbi o programu Obzor 2020. Drugo, u evaluaciji su upotrijebljeni makroekonomski modeli za procjenu učinaka na „bruto domaći proizvod" EU-a (BDP) i zaposlenost te mikroekonomski model za procjenu učinaka na sudionike. Naposljetku, u *ex post* evaluaciji procijenjeno je u kojoj je mjeri programom olakšan pristup rizičnom kapitalu.

[25] Ibid.

101 Osim toga, kad je riječ o specifičnom cilju LEIT, Komisijina *ex post* evaluacija uglavnom se temeljila na trima različitim studijama: studiji o aktivnostima za digitalnu i industrijsku tranziciju, studiji o okvirnim programima za inovativnu Europu (koja obuhvaća inovacije za MSP-ove i pristup programima rizičnog financiranja) i studiji o pilot-projektu EIC-a (odlomak ***41***). Te su studije provedene na temelju uzorka te je u njima u određenoj mjeri procijenjen učinak koji je sudjelovanje poduzeća u predmetnom programu imalo na njihovu gospodarsku uspješnost. Međutim, nije postojala studija u kojoj se ispituje učinak na inovacijski kapacitet poduzeća.

Pokazatelji koji su se upotrebljavali za mjerenje doprinosa programa Obzor 2020. gospodarskoj uspješnosti nisu bili posebno prilagođeni ni programu ni njegovim sudionicima

102 U Uredbi o programu Obzor 2020. utvrđena su tri pokazatelja napretka u odnosu na opće ciljeve (***slika 8.***):

- ciljna vrijednost ulaganja u istraživanje i razvoj (3 % BDP-a) za strategiju Europa 2020;
- „pokazatelj rezultata inovacija”[26] osmišljen u okviru strategije Europa 2020.; i
- udio istraživača u aktivnom stanovništvu.

103 Sud je utvrdio da su u *ex post* evaluaciji programa Obzor 2020. bile prijavljene vrijednosti za cijelo gospodarstvo i da nije kvantificiran specifičan doprinos samog programa. Štoviše, nijednim od tih pokazatelja nije se mjerio učinak programa Obzor 2020. na sudionike.

104 Sud je na temelju vlastite analize Uredbe o programu Obzor 2020. utvrdio da su za sva tri pokazatelja nedostajale polazne vrijednosti i da je za samo jedan od njih bila utvrđena kvantificirana ciljna vrijednost (tj. potrošnja na istraživanje i razvoj od najmanje 3 % BDP-a). Nadalje, pokazatelj rezultata u području inovacija, koji je izračunao Zajednički istraživački centar Komisije i koji je Komisija upotrijebila za svoju *ex post* evaluaciju, također je imao konceptualna ograničenja zbog sljedećega:

- obuhvaćao je projekte financirane sredstvima EU-a, a ne samo projekte u okviru programa Obzor 2020.;
- uglavnom se mjerio broj prava intelektualnog vlasništva, kao što su patenti i žigovi, ali ne i drugi oblici zaštite (npr. poslovne tajne, licenciranje softvera) koji se upotrebljavaju u inovacijama;

[26] COM (2013)0624.

- mjerena su ostvarenja, a ne učinci; i
- pružene su informacije o istraživanjima i inovacijama provedenima u gospodarstvima, a ne o učinku programa Obzor 2020. na inovativne kapacitete sudionika.

U Uredbi o programu Obzor 2020. posebni pokazatelji, polazne vrijednosti i ciljne vrijednosti nisu bili određeni ni za mjerenje stupnja u kojem je prioritet „vodeći položaj industrije” doprinio ostvarivanju cjelokupnog cilja. Komisija je ocjenjivala inovacijska ostvarenja za program u cjelini, koristeći se onim pokazateljima učinka kojima se mjerio napredak prema specifičnim ciljevima. U praksi je to značilo da je jedini pokazatelj u vezi s inovacijama i gospodarskim učinkom u sklopu specifičnog cilja LEIT bio broj patenata. Nije prijavljena nijedna vrijednost pokazatelja za specifični cilj „inovacije u MSP-ovima”.

105 Naposljetku, analiza Suda pokazala je i da nije postojao nijedan pokazatelj kojim se posebno mjerio učinak programa Obzor 2020., ili bilo kojeg od njegovih prioriteta, na gospodarsku uspješnost sudionika.

Pretpostavke i metodološki problemi u Komisijinim *ex post* evaluacijama možda su doveli do pretjerano optimističnih ishoda

106 Komisijina mikroekonomska analiza temeljila se na nalazima iz različitih istraživačkih studija kojima su obuhvaćeni MSP-ovi koji su sudjelovali u programu Obzor 2020. u razdoblju 2013. – 2021. Sud je utvrdio da je jedna od njih, tj. evaluacijska studija o aktivnostima za digitalnu i industrijsku tranziciju, imala ograničen opseg te da je u njoj procjenom obuhvaćen samo dio financiranja u sklopu predmetnog programa:

- Prvo, naglasak je bio na MSP-ovima koji su bili jedini korisnici projekta te su isključeni oni koji su sudjelovali u suradničkim projektima. Neaktivna poduzeća (zbog prestanka poslovanja, stečaja, likvidacije ili spajanja), velika poduzeća i neprofitne organizacije također su bili isključeni. Naposljetku, u bazi podataka Orbis (globalnoj bazi podataka koja sadržava podatke o privatnim poduzećima) nije bilo moguće izolirati prihode ili radna mjesta povezane s inovacijama za poduzeća koja ostvaruju korist od više proizvoda.
- Drugo, iz procjene je isključen znatan broj potpisanih, ali još nedovršenih projekata. Konkretno, obuhvaćeno je bilo samo 59 % projekata, što odgovara ukupnoj stopi dovršetka projekta u trenutku evaluacije. U okviru prioriteta „vodeći položaj industrije”, konkretnije specifičnog cilja LEIT, za oko 75 % projekata (2 438) aktivnosti su završene do kraja 2021. te je na njih otpadalo 53 % financiranja.

107 U studiji „The Horizon effect”, koja je provedena 2023. i obuhvatila sva poduzeća koja su sudjelovala, utvrđena je uzročno-posljedična veza između rashoda iz programa Obzor 2020. i učinaka na zapošljavanje (pri čemu je iznesena procjena o prosječnom povećanju broja zaposlenika od 20 %), kao i na gospodarsku uspješnost (uz povećanje imovine i prihoda od oko 30 % nakon primitka prvih bespovratnih sredstava).

108 Osim toga, Sud je utvrdio nekoliko nedostataka u mikroekonomskim modelima koji su potencijalno doprinijeli iznošenju pretjerano pozitivnih zaključaka (***okvir 7.***).

Okvir 7.

Primjeri nedostataka u studiji o digitalnoj i industrijskog tranziciji

- Upotrijebljeni pokazatelji nisu nužno bili najprikladniji za procjenu gospodarske uspješnosti i inovacijskog kapaciteta: na primjer, „dobit prije kamata, poreza, otpisa i amortizacije” (EBITDA) upotrijebljena je kao mjera profitabilnosti iako bi drugi pokazatelji bili bolji. Promet poduzeća i broj zaposlenika korišteni su ne zato što su bili najprikladniji pokazatelji, nego zato što alternative nisu bile dostupne. Ostali relevantni pokazatelji koji se obično upotrebljavaju, kao što su bruto dodana vrijednost, ostvarenja ili izvoz, nisu uzeti u obzir. Osim toga, nije mjerena kapitalizacija inovacija (tj. novčana vrijednost povezanih patenata), što je ključna varijabla za procjenu gospodarskog učinka.

- U modelima se nisu uzela u obzir načela BDP-a[27] potrebna za procjenu učinaka na rast, radna mjesta i gospodarske te inovacijska ostvarenja. Vrednovanje inovacijskih ostvarenja temelji se na tržišnoj vrijednosti pripadajućih prava intelektualnog vlasništva. U nedostatku takvih tržišnih vrijednosti može se temeljiti na zbroju troškova proizvodnje i odgovarajućeg povećanja vrijednosti[28]. U narednim godinama, s obzirom na to da je riječ o nematerijalnoj imovini, trebalo bi unijeti relevantnu vrijednost kapitalne potrošnje.

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

109 Nadalje, neprofitne organizacije također mogu komercijalizirati rezultate istraživanja i razvoja te inovacija, stvarajući pritom ne samo društvene nego i gospodarske učinke. Međutim, prethodno navedene mikroekonomske procjene nisu sadržavale nikakve informacije o gospodarskim učincima tih organizacija.

[27] Uredba br. 549/2013 (ESA 2010.) i SNA2008.

[28] Odlomci 3.82. i 3.83. priručnika ESA 2010.

110 Za svoju makroekonomsku analizu Komisija je upotrijebila tri modela: NEMESIS, QUEST 2 i Regionalni holistički model (RHOMOLO). Sva tri modela pokazala su da bi financijska sredstva iz programa Obzor 2020. imala pozitivan utjecaj na BDP i zaposlenost do 2040.

111 Sud je također utvrdio nedostatke makroekonomskih modela korištenih za evaluaciju programa Obzor 2020.:

- u njima je pretpostavljen potpuni komercijalni uspjeh inovacija za koje je pružena potpora, unatoč nedostatku informacija o ishodima sudionika nakon financiranja;
- kalibriranje fondova znanja u modelu NEMESIS temeljilo se na citatima patenata; oni ne obuhvaćaju većinu inovacija koje nisu zaštićene patentom, a koje se znatno razlikuju među sektorima; i
- ukupno financiranje u okviru programa Obzor 2020. upotrijebljeno je bez isključivanja iznosa koji nisu izravno povezani s inovacijskim aktivnostima, kao što su administrativna plaćanja i financiranje za neinovativne korisnike.

Neki od tih nedostataka možda su doprinijeli pretjerano pozitivnim zaključcima iz tih makroekonomskih modela.

112 Očekuje se da će se ti modeli upotrebljavati i u okviru *ex post* evaluacije aktualnog programa Obzor Europa, što podrazumijeva rizik od ponavljanja istih metodoloških nedostataka.

Ovo je izvješće usvojilo IV. revizijsko vijeće, kojim predsjeda član Revizorskog suda Petri Sarvamaa, na sastanku održanom u Luxembourgu 16. rujna 2026.

Za Revizorski sud

Tony Murphy
predsjednik

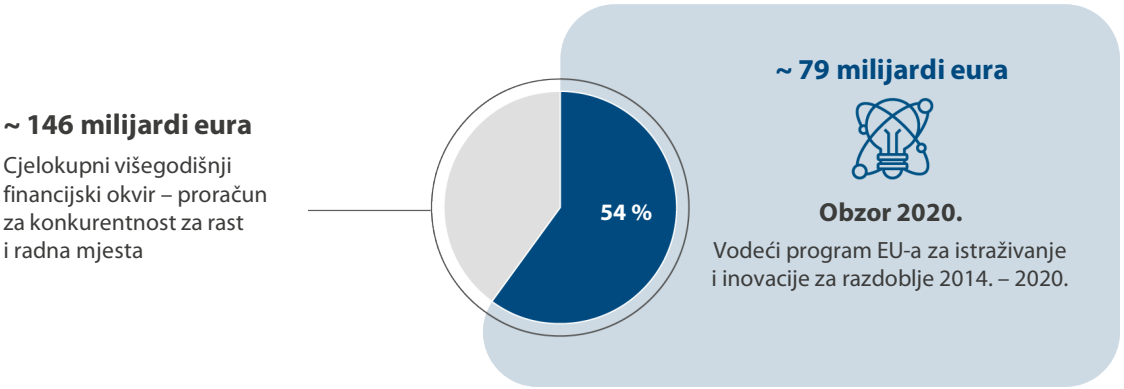
Prilozi

Prilog I. – O reviziji

Područje primjene programa Obzor 2020.

01 Program Obzor 2020. bio je osmi okvirni program EU-a za istraživanja i inovacije. Iz njega su se pružala financijska sredstva EU-a za istraživačke i inovacijske aktivnosti u razdoblju 2014. – 2020., s proračunom od oko 79 milijardi eura (koji se sastojao od 77 milijardi eura za osnovno financiranje i dodatnih sredstava za nuklearna istraživanja u okviru program Euratoma[1]). Bio je to najveći program u okviru naslova VFO-a „Konkurentnost za rast i zapošljavanje" te je činio otprilike 54 % ukupnog proračuna za taj naslov (***slika 1.***).

Slika 1. | Važnost programa Obzor 2020. u okviru VFO-a za razdoblje 2014. – 2020.

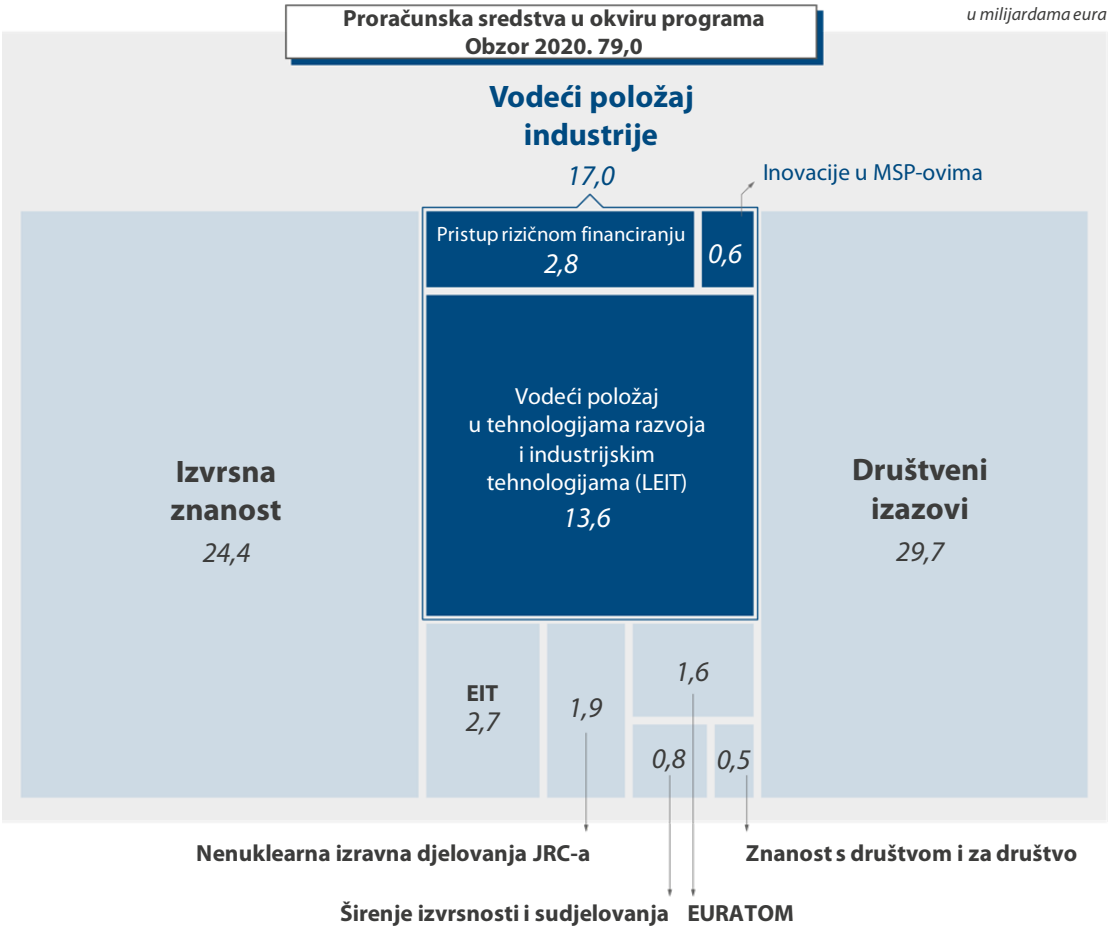

Izvor: Sud.

02 Programom Obzor 2020. obuhvaćene su sve faze lanca istraživanja i inovacija, uključujući aktivnosti usmjerene na tržište. Temeljio se na načelu da što je aktivnost bliža tržištu, to se veći doprinos očekuje iz dodatnih izvora financiranja. Na ***slici 2.*** prikazana je dodjela proračunskih sredstava prema prioritetu i specifičnom cilju.

[1] Uredba (EU) br. 1291/2013 i Uredba (Euratom) br. 1314/2013.

Slika 2. | Dodjela proračunskih sredstava u okviru programa Obzor 2020.

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

Vodeći položaj industrije

03 U okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” potpora je bila namijenjena poticanju istraživanja i razvoja u privatnom sektoru i ulaganju u inovacije, promicanju istraživačkog i inovacijskog programa usmjerenog na poduzeća te ubrzavanju razvoja novih tehnologija na kojima se temelje buduća poslovna aktivnost i gospodarski rast[2].

04 Prioritet „vodeći položaj industrije” bio je dio programa Obzor 2020. čiji je cilj promicanje industrijske konkurentnosti poticanjem iskorištavanja industrijskog potencijala politika u području inovacija, istraživanja i tehnološkog razvoja[3] (odlomak ***04***).

[2] Uvodna izjava 9. Odluke Vijeća od 3. prosinca 2013. o osnivanju Posebnog programa za provedbu programa Obzor 2020..

[3] Uvodna izjava 2. Uredbe o programu Obzor 2020..

05 U okviru navedenog prioriteta na postizanju specifičnog cilja „vodeći položaj u tehnologijama razvoja i industrijskim tehnologijama” (LEIT) radili su službe Komisije, izvršne agencije i zajednička poduzeća, a ukupni proračun iznosio je oko 13,6 milijardi eura. Kad je riječ o preostalim ciljevima, Grupa EIB-a (koja se sastoji od EIB-a i EIF-a) upravljala je proračunom od približno 2,8 milijardi eura („Pristup rizičnom financiranju”), a Izvršna agencija za Europsko vijeće za inovacije i MSP-ove (EISMEA) upravljala je s približno 0,6 milijardi eura za Instrument za MSP-ove. Sud u opseg revizije nije uključio „sufinancirane mjere”, kao što su „Europska poduzetnička mreža” ili „Eurostars”, ni svemirske projekte u okviru specifičnog cilja LEIT.

Vrste aktivnosti i stope financiranja

06 U okviru programa Obzor 2020. pružena je potpora istraživačkim i inovacijskim aktivnostima s pomoću bespovratnih sredstava (glavni oblik potpore EU-a), nagrada, javne nabave i financijskih instrumenata (tj. zajmova, jamstava i vlasničkog kapitala). Projekte su provodili uglavnom subjekti izvan Komisije, uključujući istraživačke organizacije, ustanove srednjeg ili visokog obrazovanja, druga javna tijela i privatna profitna poduzeća, među kojima su i mala i srednja poduzeća (MSP-ovi). Mogućnosti financiranja uglavnom su bile definirane u višegodišnjim programima rada. Komisija navodi da je 78 % financijskih sredstava u okviru programa Obzor 2020. dodijeljeno suradničkim projektima.

07 U Uredbi o programu Obzor 2020. ujedno je bio utvrđen cilj[4] da se najmanje 20 % ukupnog proračuna za LEIT i „društvene izazove” dodijeli MSP-ovima. Prema podatcima Komisije MSP-ovi su sudjelovali u svim područjima u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” te su primili oko 4 milijarde eura (ili 59 %) od ukupno oko 7 milijardi eura dodijeljenih privatnim profitnim subjektima.

08 Jedan od specifičnih ciljeva prioriteta „vodeći položaj industrije” bio je jačanje pristupa MSP-ova rizičnom financiranju. U tom je pogledu s pomoću programa Obzor 2020. uspostavljen financijski instrument „pristup rizičnom financiranju”. Taj se instrument provodio u okviru skupine proizvoda InnovFin i sastojao se od širokog skupa dužničkih, jamstvenih, vlasničkih i savjetodavnih proizvoda (***okvir***).

[4] Prilog I. dio II., prioritet *„vodeći položaj industrije”*.

Okvir

Pregled financijskih proizvoda InnovFin

Korporativni proizvodi

- **Novi inovatori:** tim se proizvodom premošćuje investicijski jaz u području istraživanja i inovacija u državama članicama EU-a koje su umjereni i skromni inovatori ili takvim zemljama koje su pridružene programu Obzor 2020. Primjenjuje se i na države članice EU-a i na zemlje pridružene programu Obzor 2020. čija je ocjena uspješnosti u području inovacija od 70 % do 100 % prosjeka EU-a za umjerene inovatore ili manje za skromne inovatore.
- **Jamstvo za poduzeća srednje tržišne kapitalizacije:** tim se proizvodom financiranje zaduživanjem stavlja na raspolaganje inovativnim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije koja ne ispunjavaju uvjete u okviru Jamstva InnovFin za mala i srednja poduzeća.
- **Vlasnički kapital za korporativno istraživanje:** povećava se pružanje financijskih sredstava u obliku vlasničkog kapitala u okviru Europskog fonda za strateška ulaganja za velike programe istraživanja i inovacija te za inovativna velika poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

Tematski financijski proizvodi:

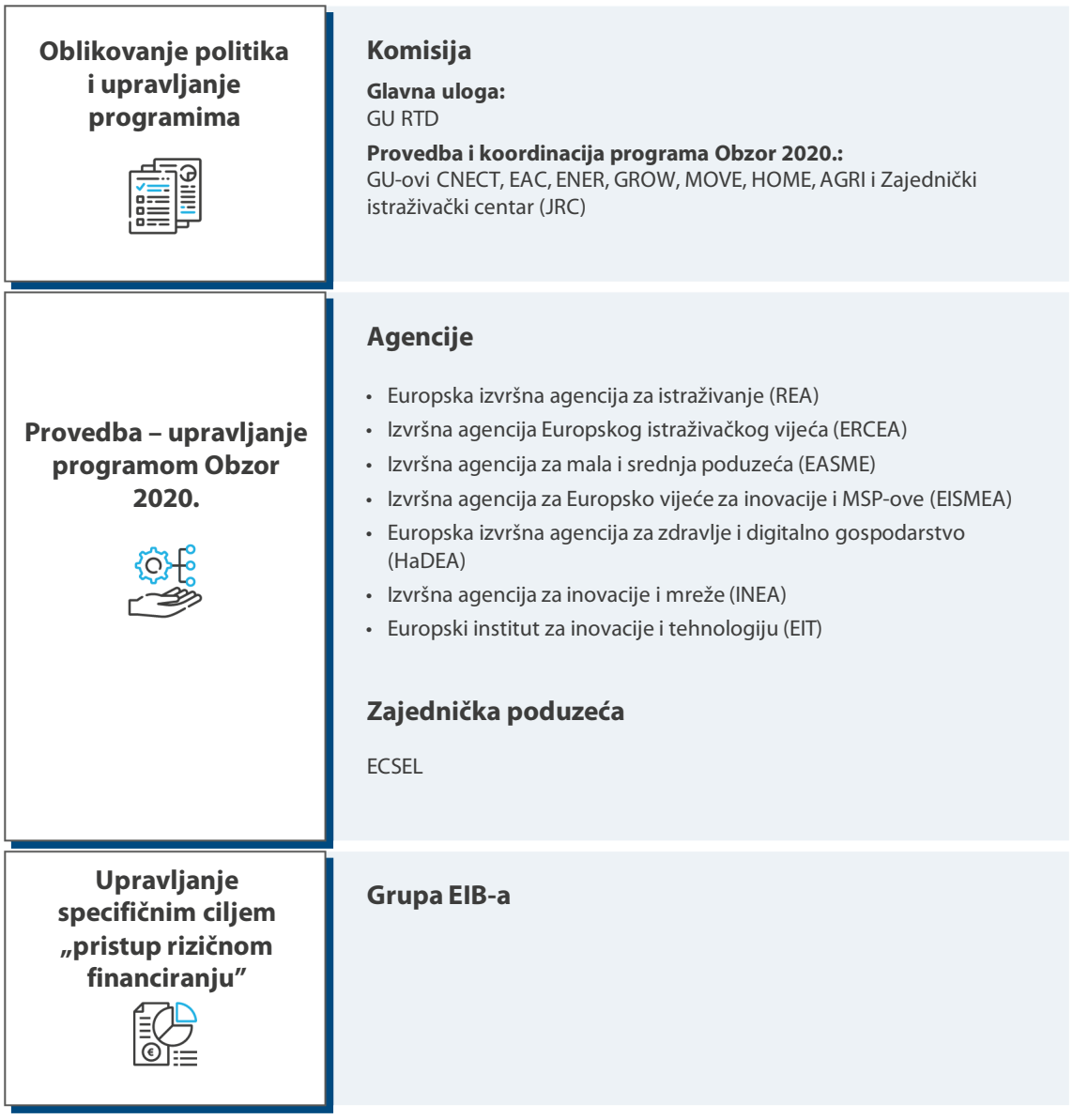
- **Energetski demonstracijski projekti:** obuhvaća projekte u područjima transformacije energetskih sustava, kao što su tehnologije obnovljivih izvora energije, pametni energetski sustavi, skladištenje energije, hvatanje i skladištenje ugljika ili hvatanje i korištenje ugljika. MSP-ovi su činili 8 % krajnjih primatelja i primili su 4 % svih financijskih sredstava za demonstracijske energetske projekte.
- **Instrument za financiranje u području zaraznih bolesti:** obuhvaća projekte za razvoj inovativnih cjepiva, lijekova, medicinskih i dijagnostičkih uređaja ili novih istraživačkih infrastruktura za borbu protiv zaraznih bolesti. MSP-ovi su činili 16 % krajnjih primatelja i primili su 5 % ukupnih financijskih sredstava instrumenta.
- **Tematske platforme za ulaganja u okviru instrumenata InnovFin:** platforma kojom upravlja financijski posrednik ili upravitelj fonda, a koji se odabire na temelju otvorenog poziva za iskazivanje interesa. MSP-ovi su činili 15 % krajnjih primatelja i primili 2 % ukupnih financijskih sredstava.
- **Financiranje rasta poduzeća srednje tržišne kapitalizacije:** omogućilo je EIB-u pružanje dugoročnih prvorazrednih, podređenih ili mezaninskih zajmova u iznosu između 7,5 milijuna eura i 25 milijuna eura inovativnim poduzećima s manje od 3 000 zaposlenika, s ciljem potpore njihovu rastu i ulaganju u istraživanje i inovacije. MSP-ovi su činili 9 % ukupnog broja krajnjih primatelja i primili su 3 % ukupnih financijskih sredstava.

Izvor: EIB, brošura o instrumentima InnovFin.

Uloge i odgovornosti

09 Glavna uprava za istraživanje i inovacije (GU RTD) imala je vodeću ulogu i bila je prvenstveno odgovorna za provedbu i koordinaciju programa Obzor 2020. Pripadajuće uloge i odgovornosti prikazane su na *slici 3.*

Slika 3. | Uloge i odgovornosti u upravljanju programom Obzor 2020., s naglaskom na prioritet „vodeći položaj industrije”

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

10 Kako bi se proveo financijski instrument „pristup rizičnom financiranju”, Komisija je sklopila sporazum o delegiranju s Grupom EIB-a (EIB i EIF), koja je djelovala kao ključni partner odgovoran za plasiranje financijskih proizvoda i nadzor nad njihovom operativnom provedbom. U sporazumu[5] se zahtijevalo prikupljanje strukturiranih podataka o podnesenim, odobrenim i odbijenim zahtjevima MSP-ova.

Opseg revizije i revizijski pristup

11 Glavni cilj revizije bio je ispitati jesu li i u kojoj mjeri financijska sredstva EU-a u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” programa Obzor 2020. bila usmjerena na potporu **inovacijama** i **gospodarskoj uspješnosti**. Sud je procijenio sljedeće:

- u kojoj se mjeri Komisijinim programima rada i pozivima na podnošenje prijedloga odgovorilo na potrebe i posebne prepreke s kojima su se suočavali sudionici, a posebno MSP-ovi; kako su utvrđeni projekti s gospodarskim potencijalom i potencijalom za rast te jesu li utvrđeni pravi prioriteti za financiranje takvih projekata;

- jesu li novi instrumenti, koji su bili usmjereni na financiranje revolucionarnih i disruptivnih inovacija te na širenje opsega poslovanja europskih inovativnih poduzeća s visokim rastom, bili djelotvorni u podupiranju ishoda u pogledu inovacija i komercijalizacije;

- je li Komisijin okvir za praćenje načina na koji su financijska sredstva EU-a doprinijela gospodarskoj uspješnosti i inovacijskom kapacitetu sudionika bio prikladan; i

- u kojoj je mjeri Komisija ocijenila doprinos potpore EU-a gospodarskoj uspješnosti i inovacijskom kapacitetu sudionika.

12 Revizijom je bilo obuhvaćeno razdoblje 2014. – 2025. Ako je to bilo opravdano (npr. za aspekte vezane za način na koji je program Obzor 2020. osmišljen i njegovu procjenu učinka), Sud je pregledao i starije dokumente, od 2011. nadalje (***slika 4.***).

[5] Prilog I., članak 35. točka (e).

Slika 4. | Revizijski pristup

Sud je ispitao:

- pravni okvir, strategije i godišnje programe rada, sustav praćenja i njegov okvir, privremene i *ex post* evaluacije, relevantne dokumente o politikama te dokumentaciju o upravljanju (uključujući zapisnike sa sastanaka)
- način pružanja potpore i praćenja uspješnosti u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije" na uzorku od 33 dovršena projekta u okviru programa Obzor 2020. (18 suradničkih projekata i 15 projekata s jednim korisnikom, tj. MSP-ovi), uključujući projekte u okviru zajedničkog poduzeća ECSEL (vidjeti ***Prilog II.***). Uzorak je sastavljen na temelju relevantnosti tih projekata za raspon intervencija financiranih u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije" te je obuhvatio specifične ciljeve LEIT i „inovacije u MSP-ovima" u sklopu tog prioriteta. Za odabrane dovršene projekte Sud je obavio pregled projektne dokumentacije. Osim toga, obavio je posjet uzorku od 25 MSP-ova, od kojih je 12 sudjelovalo u suradničkim projektima, a 13 u projektima s jednim korisnikom

Sud je analizirao

- podatke i dokumentaciju tijela za financiranje i službenih izvora (uključujući baze podataka) te je preispitao relevantne materijale o programu Obzor 2020. i aktualnom programu Obzor Europa, uključujući privremenu evaluaciju programa Obzor Europa i zakonodavne prijedloge Komisije za sljedeći VFO za razdoblje 2028. – 2034. te potporu EU-a za istraživanje, inovacije i konkurentnost
- podatke o provedbi do kraja 2024. na temelju informacija iz sustava CORDA, alata Business Objects, Europske ljestvice uspjeha u inoviranju, Eurostata i CORDIS-a (kvantitativna analiza)

Sud je obavio razgovore s

- predstavnicima 25 posjećenih MSP-ova i javnih agencija za inovacije u pet država članica: Finskoj, Mađarskoj, Italiji, Nizozemskoj i Španjolskoj. Te su zemlje odabrane uzimajući u obzir dovršetak projekata u okviru odabranih inicijativa i sudjelovanje MSP-ova u tim projektima

Ankete i upitnici

- Sud je proveo anketu koja je bila usmjerena na 172 MSP-a iz pet odabranih država članica, odabranih zbog svoje važnosti za inicijative (***Prilog V.***)
- odgovori nacionalnih agencija u Švicarskoj i Kanadi na upitnik i virtualni razgovor s predstavnicima OECD-a za potrebe određivanja referentnih vrijednosti

Izvor: Sud.

13 Revizijska metodologija Suda u skladu je s međunarodnim revizijskim standardima koje je objavila Međunarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI).

Prilog II. – Uzorak projekata ispitanih u okviru ove revizije

Referentna oznaka projekta	Naziv projekta	Upravljačko tijelo	Tematski prioritet	Doprinos EU-a	Suradnički/ S jednim korisnikom	Broj posjećenih MSP-ova / MSP-ova s kojima je obavljen razgovor; država članica
662133	PowerBase	ECSEL	Informacijske i komunikacijske tehnologije	584 192,05 eura	Suradnički	0
662155	InForMed	ECSEL	Informacijske i komunikacijske tehnologije	1 836 035,4 eura	Suradnički	1 Finska 1 Nizozemska
666774	QualiLine-C-2.0	EISMEA	Nanotehnologije	1 332 625 eura	S jednim korisnikom	Mađarska
666794	CoeLux VR	EISMEA	Nanotehnologije	2 179 363 eura	S jednim korisnikom	Italija
674049	Predictive Vision	EISMEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	2 392 873 eura	S jednim korisnikom	0
674282	CHARME	EISMEA	Nanotehnologije	1 841 591 eura	S jednim korisnikom	Nizozemska
682804	3D-LEAP	EISMEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	2 428 192,38 eura	S jednim korisnikom	Španjolska (razgovor je obavljen, ali nisu pruženi odgovori na pitanja Suda ni dodatne informacije)

Referentna oznaka projekta	Naziv projekta	Upravljačko tijelo	Tematski prioritet	Doprinos EU-a	Suradnički/ S jednim korisnikom	Broj posjećenih MSP-ova / MSP-ova s kojima je obavljen razgovor; država članica
684016	LONGTAIL	EISMEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	2 499 999 eura	S jednim korisnikom	Finska
686116	OptiNanoPro	HADEA	Nanotehnologije	2 171 255 eura	Suradnički	1 Mađarska 1 Španjolska
686135	PROCETS	HADEA	Nanotehnologije	1 426 775 eura	Suradnički	0
686165	IZADI-NANO2INDUSTRY	HADEA	Nanotehnologije	578 987,5 eura	Suradnički	0
723441	INNOVIP	HADEA	Napredni materijali	582 912,5 eura	Suradnički	0
723538	HyproCell	CNECT	Informacijske i komunikacijske tehnologije	957 900 eura	Suradnički	1 Italija
723574	Wall-ACE	HADEA	Napredni materijali	723 574 eura	Suradnički	0
723805	PoLaRoll	HADEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	149 625 eura	Suradnički	0
723868	EENSULATE	HADEA	Napredni materijali	2 171 604 eura	Suradnički	1 Nizozemska
723945	ModuLase	HADEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	610 360 eura	Suradnički	0
731884	IoF2020	HADEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	1 430 727,01 eura	Suradnički	1 Italija

Referentna oznaka projekta	Naziv projekta	Upravljačko tijelo	Tematski prioritet	Doprinos EU-a	Suradnički/ S jednim korisnikom	Broj posjećenih MSP-ova / MSP-ova s kojima je obavljen razgovor; država članica
732350	MONICA	HADEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	946 047 eura	Suradnički	1 Nizozemska
732679	ACTIVAGE	HADEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	2 716 203 eura	Suradnički	1 Španjolska
733400	LIGHTWARE	EISMEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	1 723 615,25 eura	S jednim korisnikom	Mađarska
737459	Productive 4.0	ECSEL	Informacijske i komunikacijske tehnologije	1 404 481,56 eura	Suradnički	2 Mađarska
738517	UFPCC	EISMEA	Nanotehnologije	1 399 934,38 eura	S jednim korisnikom	Finska
738523	LYO-CHECK	EISMEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	1 716 791,13 eura	S jednim korisnikom	Italija
767287	PROGRAMS	HADEA	Napredna proizvodnja i prerada	1 423 450 eura	Suradnički	1 Italija
767561	SERENA	HADEA	Napredna proizvodnja i prerada	491 225 eura	Suradnički	0
768869	Z-BRE4K	HADEA	Napredna proizvodnja i prerada	910 437,5 eura	Suradnički	0
779152	NANOCOATINGS	EISMEA	Nanotehnologije	1 617 378 eura	S jednim korisnikom	0 (MSP je zatvoren i cijeli je iznos naplaćen)

Referentna oznaka projekta	Naziv projekta	Upravljačko tijelo	Tematski prioritet	Doprinos EU-a	Suradnički/ S jednim korisnikom	Broj posjećenih MSP-ova / MSP-ova s kojima je obavljen razgovor; država članica
783790	NarcoScan	EISMEA	Informacijske i komunikacijske tehnologije	2 355 937,50 eura	S jednim korisnikom	Finska
822956	EGgPLANT	EISMEA	Inovacije u MSP-ovima	2 499 999 eura	S jednim korisnikom	Nizozemska
823614	ONCOSMART	EISMEA	Inovacije u MSP-ovima	2 343 950 eura	S jednim korisnikom	Italija
830550	CLARITY	EISMEA	Inovacije u MSP-ovima	2 457 902,13 eura	S jednim korisnikom	Španjolska
858355	Teraloop EES	EISMEA	Inovacije u MSP-ovima	2 425 937,50 eura	S jednim korisnikom	Finska

Izvor: baza podataka Komisije.

Prilog III. – Kriteriji prihvatljivosti za inovacije i digitalizaciju u okviru SMEG-a

	Kriterij	Ukupni broj krajnjih primatelja (broj)	%	Ukupni odobreni iznosi (u milijardama eura)	%
1.	**Upotrijebit će financiranje za razvoj inovativnih proizvoda/procesa/usluga**	**17 064**	**41 %**	**10,3**	**42 %**
2.	Brzorastuća poduzeća	3316	8 %	2,2	9 %
3.	Potrošeno > 5 % operativnih troškova na istraživanje i inovacije u najmanje jednoj od posljednje tri godine	1520	4 %	0,5	2 %
4.	Potrošeno > 20 % zatraženog iznosa zajma na istraživanje i razvoj te će se povećati troškovi istraživanja i razvoja	1057	3 %	0,7	3 %
5.	Više od 80 % zajma potrošit će se na aktivnosti istraživanja i inovacija	4126	10 %	1,4	6 %
6.	Primljena potpora za inovacije iz programa EU-a ili nacionalnih/regionalnih programa	8197	20 %	5,3	22 %
7.	Osvojena nagrada za inovacije koju je dodijelila institucija/tijelo EU-a	223	1 %	0,1	0 %
8.	Registrirano barem jedno pravo na tehnologiju i zajam će se upotrijebiti za njegovo iskorištavanje	886	2 %	0,8	3 %
9.	Primljeno ulaganje od fonda rizičnog kapitala/poslovnog anđela	2254	5 %	1,0	4 %
10.	Upotrijebit će financijska sredstva za ulazak na novo proizvodno ili zemljopisno tržište	653	2 %	0,4	1 %

Kriterij	Ukupni broj krajnjih primatelja (broj)	%	Ukupni odobreni iznosi (u milijardama eura)	%
11. Potrošeno ≥ 10 % operativnih troškova na istraživanje i inovacije u najmanje jednoj od posljednje tri godine	1262	3 %	0,9	4 %
12. Potrošeno ≥ 10 % godišnje ili > 15 % operativnih troškova na istraživanje i inovacije (mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije)	23	0 %	0,1	0 %
13. Nastali troškovi istraživanja i inovacija koje su nadležna tijela odobrila u proteklih 36 mjeseci	546	1 %	0,5	2 %
14. Određeno kao inovativno poduzeće u posljednjih 36 mjeseci	237	1 %	0,2	1 %
15. Namjerava ulagati u digitalizaciju	237	1 %	0,2	1 %
UKUPNO	**37 440**	**100 %**	**24,4**	**100 %**

Izvor: tablica objavljena u završnom izvješću o provedbi Jamstva InnovFin za mala i srednja poduzeća od 31. prosinca 2022.

Prilog IV. – Usporedba – Program Obzor 2020. u odnosu na program Obzor Europa

Prijenos tehnologija

Svrha	Alati u okviru programa Obzor 2020.	Utvrđeni nedostatci (Obzor 2020.)	Alati u okviru programa Obzor Europa	Utvrđeni nedostatci (Obzor Europa)
Revolucionarna istraživanja u ranoj fazi	Program FET Open	• Naglasak na visokorizičnim istraživanjima u ranoj fazi • Ograničene izravne veze s naknadnim načinima komercijalizacije	Tragač EIC-a	• Nije osmišljeno za prihvaćanje na tržištu
Rizično financiranje za visokorizične inovacije	InnovFin instrument za prijenos tehnologije (TT)	• Ograničena izravna usmjerenost na MSP-ove	Tranzicija Europskog vijeća za inovacije	• U ovoj fazi nije provedena evaluacija djelotvornosti
Povezivanje istraživanja s tržištem	Pilot-projekt EIC-a (2018. – 2020.)	• Nema jasnih ključnih pokazatelja uspješnosti za iskorištavanje • Slabi mehanizmi praćenja • Fragmentirana integracija s alatima na strani potražnje	Tranzicija Europskog vijeća za inovacije	• U ovoj fazi nije provedena evaluacija djelotvornosti
Praćenje i vidljivost	Inovacijski radar	• Ograničena djelotvornost u podupiranju prihvaćanja na tržištu i iskorištavanja • Slabe veze s financiranjem i daljnjim postupanjem • Niska razina osviještenosti među korisnicima	Upravljanje portfeljem EIC-a / Europska ljestvica uspjeha u inoviranju	• Samo zbirni pokazatelji • Ograničeno praćenje specifično za MSP-ove • Nejasna poveznica s ishodima uvođenja u ovoj fazi

Prihvaćanje na tržištu

Svrha/dimenzija: prihvaćanje na tržištu i komercijalizacija	Alati u okviru programa Obzor 2020.	Nedostatci (Obzor 2020.)	Alati u okviru programa Obzor Europa	Nedostatci (Obzor Europa)
Potpora komercijalizaciji	Instrument za MSP-ove (1. faza i 2. faza)	• Nema strukturiranog puta za širenje opsega poslovanja • slab pristup ulagatelja • nedosljedno daljnje postupanje	Akcelerator EIC-a (bespovratna sredstva + vlasnički kapital)	• Djelotvornost nije sustavno procijenjena • nema ključnih pokazatelja uspješnosti usmjerenih na uvođenje • nejasan učinak na prihvaćanje na tržištu
Rizično financiranje za visokorizične inovacije	InnovFin (dužnički i vlasnički instrumenti)	• Praćenje je bilo usmjereno na obujam, a ne na ishode • nema ključnih pokazatelja uspješnosti za prihvaćanje na tržištu • nema *ex post* evaluacije rezultata za MSP-ove	Fond EIC-a/Invest-EU	• Nema procjene o tome rješavaju li se vlasničkim kapitalom nedostatci instrumenata InnovFin • nejasan učinak na komercijalizaciju MSP-ova
Usluge savjetovanja i mrežne usluge	Savjetovanje i događanja za umrežavanje u okviru Instrumenta za MSP-ove	• Ograničeni kapaciteti MSP-ova za tržišnu strategiju • Nema prilagođavanja potrebama MSP-ova • Nema značajnog doprinosa MSP-ova • Nedovoljno jasan doprinos prihvaćanju na tržištu	Platforma Zajednice EIC-a i usmjereno povezivanje	• Nije provedena evaluacija djelotvornosti • Nije jasno je li poboljšano usmjeravanje

Diseminacija i iskorištavanje

Svrha/dimenzija: diseminacija i iskorištavanje	Alati u okviru programa Obzor 2020.	Nedostatci (Obzor 2020.)	Alati u okviru programa Obzor Europa	Nedostatci (Obzor Europa)
Transparentnost i vidljivost projekta	CORDIS (sažetci projekata)	• Ograničena vidljivost specifična za MSP-ove • Statičko izvješćivanje, neodgovarajuće daljnje praćenje	Portal za financiranje i natječaje/CORDIS (ažurirano)	• Naglasak je još uvijek na izvješćivanju o usklađenosti • Ograničeni dokazi o učinku na prihvaćanje na tržištu za MSP-ove
Vjerodostojnost i zaštita inovacija	Prava intelektualnog vlasništva	• Neujednačeno prihvaćanje • MSP-ovima je nedostajao strateški kapacitet u području intelektualnog vlasništva • Često generičke prirode	Potpora u području prava intelektualnog vlasništva s pomoću platforme Zajednice EIC-a	• Nije provedena evaluacija djelotvornosti • Nedovoljno jasan doprinos komercijalizaciji MSP-ova
Informiranje o tehničkim i promotivnim aktivnostima	Internetske stranice projekta	• Kvaliteta se uvelike razlikovala • Ograničen doseg izvan konzorcija • Nema strukturiranog praćenja	Profili na platformi Zajednice EIC-a i digitalna diseminacija	• Djelotvornost nije ocijenjena • Nije jasno imaju li MSP-ovi bolju vidljivost
Komunikacija i razvoj poslovnih modela	Savjetovanje u okviru Instrumenta za MSP-ove	• Neujednačeno prihvaćanje • Ograničena prilagodba potrebama MSP-ova • Nedovoljno jasan doprinos prihvaćanju na tržištu	Usluge ubrzanja poslovanja u okviru EIC-a (BAS)	• Djelotvornost nije sustavno procijenjena • Ključni pokazatelji uspješnosti za ishode u pogledu komercijalizacije MSP-ova nisu dovoljno razvijeni
Angažiranost dionika	Događanja i umrežavanje	• Neravnomjerno sudjelovanje • Ograničena integracija sa službama Komisije • Nema strukturiranog puta do uvođenja	Aktivnosti umrežavanja u okviru Europskih inovacijskih ekosustava (EIE)	• Prerano za procjenu • Nema ključnih pokazatelja uspješnosti usmjerenih na uvođenje • Nejasna veza s prihvaćanjem na tržištu za MSP-ove

Prilog V. – Anketa koju je Sud proveo među sudionicima programa Obzor 2020.

01 Anketa koju je Sud proveo među sudionicima programa Obzor 2020. bila je usmjerena na MSP-ove u pet zemalja članica, tj. Finskoj, Mađarskoj, Italiji, Nizozemskoj i Španjolskoj – istim zemljama koje je posjetio za potrebe revizije. Sve su bile korisnice bespovratnih sredstava u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” za aktivnosti inovacija, a Sud je obuhvatio i specifični cilj „vodeći položaj u tehnologijama razvoja i industrijskim tehnologijama” (LEIT) te Instrument za MSP-ove.

02 Ciljani MSP-ovi sudjelovali su i u suradničkim projektima i projektima s jednim korisnikom, završenima najkasnije 2022. u okviru inicijativa odabranih za reviziju. Konkretnije, riječ je o područjima „informacijske i komunikacijske tehnologije” (IKT), „nanotehnologije”, „fotonika”, „napredni materijali, napredna proizvodnja i prerada”, kao i o određenim projektima u okviru zajedničkog poduzeća ECSEL te programima specifičnim za MSP-ove. Usmjeravanje na te korisnike Sudu je omogućilo stjecanje saznanja koja točno odražavaju raznolikost i opseg aktivnosti za koje je pružena potpora u okviru specifičnog cilja LEIT u tim strateškim područjima.

03 Svrha istraživanja bila je prikupiti izravne informacije relevantne za reviziju Suda o pitanjima kao što su važnost potpore EU-a aktivnostima istraživanja i inovacija, poteškoće pri ostvarivanju potpore, diseminaciji i iskorištavanju rezultata te stvarni i očekivani doprinos gospodarskoj uspješnosti.

04 Sud je primio 85 odgovora od 172 poduzeća s kojima je prvotno stupio u kontakt, što čini stopu sudjelovanja od približno 49,4 %. Međutim, nakon isključenja 11 MSP-ova koji više nisu bili aktivni prilagođeni uzorak sastojao se od 161 aktivnog poduzeća, čime je stvarna stopa odgovora iznosila otprilike 53 %.

Pokrate i skraćeni nazivi

Pokrate i skraćeni nazivi	Definicija/objašnjenje
BDP	bruto domaći proizvod
CORDA	Zajedničko skladište istraživačkih podataka
CORDIS	Informacijska služba Zajednice za istraživanje i razvoj
ECF	Europski fond za konkurentnost
EIB	Europska investicijska banka
EIF	Europski investicijski fond
EISMEA	Izvršna agencija za Europsko vijeće za inovacije i MSP-ove
Europsko vijeće za inovacije	Europsko vijeće za inovacije
HADEA	Europska izvršna agencija za zdravlje i digitalno gospodarstvo
IKT	informacijske i komunikacijske tehnologije
InnovFin	inicijativa financiranja sredstvima EU-a za inovatore
LEIT	vodeći položaj u tehnologijama razvoja i industrijskim tehnologijama
MSP	mala i srednja poduzeća
NMBP	nanotehnologije, napredni materijali, biotehnologija, napredna proizvodnja i prerada
TRL	razina tehnološke spremnosti
VFO	višegodišnji financijski okvir

Pojmovnik

Pojam	Definicija/objašnjenje
Baza podataka	Strukturirani skup podataka pohranjenih u elektroničkom obliku i dostupnih za pretraživanje i izvlačenje.
Bruto domaći proizvod	Uobičajeno mjerilo bogatstva određene zemlje koje se temelji na ukupnoj vrijednosti proizvedenih dobara i usluga (obično u jednogodišnjem razdoblju).
CORDA	Središnji repozitorij podataka prikupljenih ili nastalih tijekom provedbe određenog okvirnog programa EU-a za istraživanje i inovacije.
CORDIS	Glavni javni repozitorij i portal za informacije o svim istraživačkim projektima financiranim sredstvima EU-a te o njihovim rezultatima.
Digitalizacija	Uvođenje digitalne tehnologije i digitaliziranih informacija u procese i zadatke.
Diseminacija	U kontekstu programa Obzor 2020. i Obzor Europa, planirani, strateški proces za širenje rezultata projekata, nalaza istraživanja ili informacija sa specifičnom publikom.
Djelotvornost	Mjera u kojoj su željeni ciljevi postignuti s pomoću poduzetih aktivnosti.
Financijski instrument	Financijska potpora iz proračuna EU-a u obliku vlasničkih ili kvazivlasničkih ulaganja, zajmova ili jamstava, ili drugih instrumenata podjele rizika.
Gospodarska uspješnost	Djelotvornost određene vlade ili poduzeća u proizvodnji robe ili pružanju usluga.
Inovacijski jaz	Razlika između postojećih inovacijskih ostvarenja određene organizacije ili gospodarstva i njihova stvarnog potencijala, ili između različitih subjekata, zemalja ili sektora.
Intelektualno vlasništvo	Originalne tvorevine kao što su izumi te književna i umjetnička djela ili simboli, nazivi i slike koji se upotrebljavaju u komercijalne svrhe.
Iskorištavanje	U kontekstu programa Obzor 2020., upotreba rezultata određenog projekta EU-a u daljnjim aktivnostima, koje nisu obuhvaćene samim projektom.
Ključni pokazatelj uspješnosti	Mjerljiva vrijednost kojom se izražava uspješnost u pogledu ključnih ciljeva.
Komercijalizacija	Proces stavljanja određenog proizvoda ili usluge na tržište.
Mala i srednja poduzeća	Definicija veličine koja se primjenjuje na poduzeća i druge organizacije i koja se temelji na broju zaposlenika i određenim financijskim kriterijima. Mala poduzeća imaju manje od 50 zaposlenika i promet ili bilancu koji ne prelaze 10 milijuna eura. Srednja poduzeća imaju manje od 250 zaposlenika i promet koji ne prelazi 50 milijuna eura odnosno bilancu koja ne prelazi 43 milijuna eura.

Mjera	U kontekstu okvirnih istraživačkih programa EU-a, jedna od raznih vrsta programa financiranja.
Mjera/aktivnost bliska tržištu	U kontekstu programa Obzor 2020., aktivnost namijenjena izradi planova ili nacrta za nove, izmijenjene ili poboljšane proizvode, procese ili usluge.
Obzor Europa	Program Europske unije za financiranje istraživanja i inovacija za razdoblje 2021. – 2027.
Obzor 2020.	Program Europske unije za financiranje istraživanja i inovacija za razdoblje 2014. – 2020.
Podatci	Skup vrijednosti kvalitativnih ili kvantitativnih varijabli, kao što su činjenice ili mjerenja, na temelju kojih se mogu izraditi informacije.
Poduzeće srednje tržišne kapitalizacije	Poduzeće koje ima do 3 000 zaposlenika.
Pravo intelektualnog vlasništva	Zakonsko pravo na intelektualno vlasništvo.
Procjena učinka	Analiza vjerojatnih (*ex ante*) ili stvarnih (*ex post*) učinaka neke inicijative ili neke druge mjere u okviru određene politike.
Razina tehnološke spremnosti	Parametar koji se koristi kako bi se odredila zrelost tehnologije i omogućila pouzdana usporedba različitih tehnologija u određenom sustavu ili okružju.
Sporazum o delegiranju	Ugovor sklopljen s pojedincima ili subjektima u određenim područjima politike u svrhu primjene fondova EU-a pod neizravnim upravljanjem.
Učinak	Opsežnije dugoročne posljedice dovršenog projekta ili programa, kao što su društvene i gospodarske koristi za stanovništvo u cjelini.
Zajedničko poduzeće	Tijelo EU-a osnovano s javnim i/ili privatnim partnerima radi provedbe projekta ili aktivnosti u području istraživanja i tehnologije.

Odgovori Komisije

https://www.eca.europa.eu/hr/publications/SR-2026-24

Kronologija

https://www.eca.europa.eu/hr/publications/SR-2026-24

Revizorski tim

U tematskim izvješćima Suda iznose se rezultati revizija koje su provedene za politike i programe EU-a ili teme povezane s upravljanjem u posebnim proračunskim područjima. U odabiru i oblikovanju takvih revizijskih zadataka Sud nastoji postići što veći učinak uzimajući u obzir rizike za uspješnost ili usklađenost, vrijednost predmetnih prihoda ili rashoda, predstojeće razvojne promjene te politički i javni interes.

Ovu reviziju uspješnosti provelo je IV. revizijsko vijeće, kojim predsjeda član Suda Petri Sarvamaa i koje je specijalizirano za rashodovna područja reguliranja tržišta i konkurentnog gospodarstva. Reviziju je predvodio Petri Sarvamaa, a potporu su mu pružali voditelj njegova ureda Benjamin Jakob, ataše u njegovu uredu Elmo Torppa, rukovoditelj John Sweeney, voditeljica radnog zadatka Maria Isabel Quintela, revizori Felipe Andres Miguelez, Georgia Bichta, Maria Eleni Andreou, Tarik El Rhani i Orsolya Szarka te stažisti Adam Czarnecki i Carlotta Gisonni. Jezičnu podršku pružao je Michael Pyper. Grafičku podršku pružala je Dunja Weibel.

Slijeva nadesno: Carlotta Gisonni, Dunja Weibel, Benjamin Jakob, Maria Isabel Quintela, Petri Sarvamaa, Georgia Bichta, Elmo Torppa, Tarik El Rhani, Adam Czarnecki, John Sweeney, Maria Eleni Andreou.

AUTORSKA PRAVA

© Europska unija, 2026.

Politika Europskog revizorskog suda (Sud) o ponovnoj uporabi sadržaja utvrđena je u Odluci Suda br. 6-2019 o politici otvorenih podataka i ponovnoj uporabi dokumenata.

Osim ako je drukčije navedeno (npr. u pojedinačnim napomenama o autorskim pravima), sadržaj Suda koji je u vlasništvu EU-a ima dozvolu Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). Stoga je opće pravilo da je ponovna uporaba dopuštena pod uvjetom da se na odgovarajući način navede izvor i naznače eventualne promjene. Osoba koja ponovno upotrebljava sadržaj Suda ne smije izmijeniti izvorno značenje ili poruku. Sud ne snosi odgovornost za posljedice ponovne uporabe.

Ako određeni sadržaj prikazuje osobe čiji je identitet moguće utvrditi, npr. u slučaju fotografija koje prikazuju osoblje Suda, ili ako uključuje djela trećih strana, potrebno je zatražiti dodatno dopuštenje.

U slučaju dobivanja takvog dopuštenja njime se poništava i zamjenjuje prethodno opisano opće dopuštenje i jasno se navode sva ograničenja koja se primjenjuju na uporabu tog sadržaja.

Za uporabu ili reprodukciju sadržaja koji nije u vlasništvu EU-a dopuštenje se po potrebi mora zatražiti izravno od nositelja autorskih prava.

Slike 1., 3., 5., 6., 8., 9., 10., 11., okviri 2. i 5. te slike 2. i 3. u Prilogu I.: ikone i ilustracije izrađene su s pomoću alata dostupnih na stranici Flaticon.com. © Freepik Company S.L. Sva prava pridržana.

Fotografija na naslovnoj stranici: © kkolosov / stock.adobe.com.

Softver ili dokumenti na koje se primjenjuju prava industrijskog vlasništva, kao što su patenti, žigovi, registrirani dizajn, logotipi i nazivi, nisu obuhvaćeni politikom Suda o ponovnoj uporabi sadržaja.

Na internetskim stranicama institucija Europske unije unutar domene europa.eu dostupne su poveznice na internetske stranice trećih strana. Sud nema nikakvu kontrolu nad njihovim sadržajem te je stoga preporučljivo da provjerite njihove politike zaštite osobnih podataka i autorskih prava.

Upotreba logotipa Suda

Logotip Suda ne smije se upotrebljavati bez prethodne suglasnosti Suda.

HTML	ISBN 978-92-849-8285-1	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/8607787	QJ-01-26-045-HR-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8286-8	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/6243245	QJ-01-26-045-HR-N

KAKO UPUĆIVATI

Europski revizorski sud, tematsko izvješće 24/2026 „Financijska sredstva EU-a za inovacije i konkurentnost – Ograničena usmjerenost na mjere bliske tržištu u okviru prioriteta ‚vodeći položaj industrije' programa Obzor 2020.", Ured za publikacije Europske unije, 2026.

Sud je u sklopu revizije procijenio jesu li se financijskim sredstvima u okviru prioriteta „vodeći položaj industrije” programa Obzor 2020. djelotvorno podupirali inovacije, prijenos tehnologija, prihvaćanje na tržištu i širenje opsega poslovanja inovativnih poduzeća, posebno MSP-ova, te jesu li Komisijino praćenje i evaluacija doprinijeli postizanju tih ciljeva. Iako su se strateški prioriteti EU-a odražavali u programima rada, veze između potreba sudionika i načina na koji su pozivi osmišljeni nisu bile jasne. Potpora je uglavnom bila usmjerena na projekte srednje razine tehnološke spremnosti, a na aktivnosti bliske tržištu, komercijalizaciju i rast nije stavljen dovoljan naglasak. U praćenju koje je provodila Komisija nedostajali su sustavne aktivnosti nakon dovršetka, pouzdani podatci o sudionicima i metode za procjenu dugoročne gospodarske vrijednosti. Sud preporučuje jačanje prijenosa tehnologije, poticanja prihvaćanja na tržištu i širenja opsega poslovanja, pojednostavnjenje praćenja te poboljšanje procjene gospodarske uspješnosti i inovacijskog kapaciteta sudionika.

Tematsko izvješće Suda u skladu s člankom 287. stavkom 4. drugim podstavkom UFEU-a.

EUROPSKI REVIZORSKI SUD

Ured za publikacije Europske unije

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Upiti: eca.europa.eu/hr/contact
Internetske stranice: eca.europa.eu
Društvene mreže: @EUauditors